

Suomalaisen

Kirjallisuuden Seuran

Toimituksia.

25 Osa.

Helsingissä,

Suomalaisen Kirjallisuuden Seuran kirjapainossa,

1867.

Näytelmistö.

Kokous alkuperäisiä ja suomennettuja Teaterinäytelmiä.

IV.

Helsingissä,

Suomalaisen Kirjallisuuden Seuran kirjapainossa,

1867.

Karjurit.

Näytelmä viidessä näytöksessä.

Kirjoittanut

A. K i w i.

Jäsenet:

Barooni Markus, Wiitalan omistaja.

Esko, poikansa.

Barooni Mauno, Kuuselan omistaja.

Pauli, poikansa.

Elma, tyttärensä.

Miilo, Markuksen ottopoika.

Hanna, Maunon kasvatetytär.

Yrjö.

Martti, pehtoori Kuuselasja.

Eräs paimenpoika Wiitalasja.

Eräs affa.

Lapaus on Suomessa.

Ensimmäinen Näytös.

(Metsäinen tieno; perillä awara näky-ala. Elma ja Hanna tulewat).

Hanna.

Mun sisäreni, tuossa nähy tie!

Elma.

Ja koto tuolla; eshymisen waara

Ei enään uhkaa meitä, ole rauhass',

Me Tornivuorella jo seisomme.

Hanna.

Mä pelosta jo olin lewoton

Ja kowin sykkii sydämmeni vielä.

Mut kiitos taimaan! tuolla Wiitala,
Ja kuusistosja tuolla Kuusela,
Se koto armas!

Elma.

Mutta kauvan tofi
Ei ollakaan se kotonamme saa;
Me kohta sieltä karkoitetaan pois,
Sen tekee herra Markus armoton.

Hanna.

Di aika murheellinen!

Elma.

Koivikosja

Sä näet Wiitalan. Ja huomaa, Hanna
Kuin kuningatar lemmekäs hän katsoo
Päin Kuuselaan ja hymyilepi sille,
Taas Kuusela kuin jalo kuningas;
Mut miksi tofi, koska itse luonto
Näin lempeen kehoittaapi, miksi tofi
Ne kaksi, hallitsijat kartanoin,
Näin wimmatusti toinen toistaan wainoo?

Hanna.

He eiwät näe wihans pimeydest'
Kuin' ihanaa on ystäwinä elää.

Elma.

Mut katso tuota kanerwaista nummee
Ja wuorta Kumajan sen takana.
Lomasta pilwein sinne päivä paistaa
Ja jylhä wuori hohteheessa seisoo,
Ja sielun' ihmeellisest', armahasti

Nyt riutuu nähdesjäni tämän näyn.
 Oi! kerran anastaapi lemmen voima
 Maan pinnan asujamet, ja he silloin, —
 Nyt toinen toistaan raadellen kuin pedot, —
 Käs kädessä he silloin kähskelivät,
 Ja riemu kaikuu kaukaisimpiin ääriin.
 Mut misjä lienemmekään silloin me?
 He muistavatko meitä, kutsutaanko
 Meit' ilojuhlaan suureen wierahaijfi?
 Taa, mitä tiedämme? Mut ehkäpä
 Kuin haanut sumupilwein kierroksissa
 Me heidän päällä kiitelemme
 Ja iloitsemme heidän ilostaan.

Hanna.

Taas haaveksii sun mieles. Murheen auer,
 Miks ei se enään otjaltasi poistu?
 Alakuloisuuden tummaan hämärään
 Sä etkyt enemmin ja enemmin.

Elma.

Miks kadotin mä armaan kultasein?
 Miks kadotin mä sankarini, Tykon?

Hanna.

Hän tulee vielä, se on uskoni.

Elma.

Ah näkisinö hänen vielä! Oi päivä
 Ja hetki autuas! — Mun Tykoni,
 Oi riennä tänne mailta kaukaisilta!
 Sua wartoo Pohjan sammalvuorilla
 Sun uskollinen murehtiwa neitos.
 Mut josko, niinkuin kerrotaan,

Sun jota surmasi, niin miksi enään
 Mä walittaisin? En, waan katsantoni
 Päin kuolon maahan tahdon teroittaa
 Ja hiljaa vuottaa hetkein lyömistä.
 Mut jospa, niinkuin myöskin maine sanoo,
 Sä wankeuden synkäs' yössä istut,
 Niin kahlees kattaise ja kiidä tänne
 Läpi wihollisen maan kuin hirmumyrsky;
 Mut ehdittyäs kotomaahas wiimein,
 Se myrsky olkoon lempee liehaus. —
 Mut hän ei tule, tässä seison mä
 Nyt suojatonna, koska lähestyy
 Mua koetus ja kiusa kamala.
 Mä, sitä aatellessa, kauhistun.

Hanna.

Sen tiedän. Meitä kumpaistaakin kohtaa
 Se onni ankara.

Elma.

Et tiedäkään.

Hanna.

Mitä tarkoitat? Meitä uhkaisko vielä joku pahempi?

Elma.

Minua.

Hanna.

Di, selitä!

Elma.

Sinä tiedät, että isäni talo ja tavarat owat kohta hänen
 suurinman wihamiehensä, Wiitalan herran, kädessä. Mutta tai-
 taapa nyt tapahtua näin. Niilo tarjoo isälleni lunastimet,

joilla isäni voi päästä vaikeasta ahdingosta, mutta ehdolla, joka sydämmeni pantiksi panee.

Hanna.

Mikä syhy on sinulla luulla niin?

Elma.

Senkaltaista jotain on tekeillä heidän välillensä, sen olen huomannut, ja olenpa saanut jo isältäni joitakuita viittauksia sinnepäin. Salaisuudessa toki on tapahtuva kaikki.

Hanna.

Isäkö olis niin armoton?

Elma.

Ehkä epäilyksen vimmassa. — Mutta sano, taitaisitko lempeä Niiloa. En kysy tätä aatellen niinkuin tahtoisin häneen koskaan suostua; ei, vaikka olis hän Tyhoa kauniimpi vielä. Mutta miksi haastelen kauneudesta? Onhan lupaus vapaa, pyhin wala mun sitonut omaan kihlattuuni ijankaikiseksi. — Niin, mille tuntuu sinusta Niilo? Minusta on kaswoisjansa jotain inhottavaa.

Hanna.

Koska sielumme kerran yhden on walinnut, ei huomaa se enään muiden kauneutta.

Elma.

Sinä tiedät sen?

Hanna.

Sywin tiedän sen.

Elma.

Sä lemmit? Ken on sin lemmittyysi?

Hanna.

Eiis tahdot tiedon. Hän ei ole tässä, kaukana hän on.

Elma.

No, fano.

Hanna.

Kuule sitten. Häntä, joka Tyhosi kumppanina läksi sota-
han vieraille maille, häntä muistelen aina.

Elma.

Weljeäni? Mitä ilmaisit ja miksi et ennen?

Hanna.

Di! sitä kainostelin sinulle tunnustaa.

Elma.

Erositteko lujilla lupauksilla myöskin te?

Hanna.

Ilman lupauksia, ilman ainokaisia sanaa lemmeestä. Nuori
oli hän silloin, minä nuorempi vielä; mutta koska hän oli läh-
tenyt, niin tunsin syvän kaipauksen pomesfani, enkä ole häntä
tainnut unohtaa, waan suloisuudella muistelen häntä alati.

Elma.

Ja koska hän tulee, niin ottaa hän sun kullaksensa.

Hanna.

Sitä en rohkene toivoa.

Elma.

Toivo toki. — Eiis molemmat me samalla ikävyhyden
offalla waikertelemme ja warromme heitä, ja jos emme heitä
enään saa nähä, niin yhdessä harmenemme, yhdessä mureh-

dimme toinentoistamme lohdutellen. — Ken tulee pitkin tietä tuosfa?

Hanna.

Se suuri tietäjä=alka.

Elma.

— Jolla on niin ihmeellinen voima katsoa tulewaisuuteen.

Hanna.

Tapahtuvan sanotaan mitä hän ennustaa. Hänelle en pistäisi kättäni minä. (Alka tulee).

Alka.

Herran rauha teille, kunnioitettawat fröökinät! }

Elma.

Alkaat tervehditty, wanha eukko! Rauwan olette olleet näkymätönnä seuđuillamme.

Alka.

Sentähden tuon terveisiä awaralta maailmalta.

Elma.

Wieläkö katsohtaa filmänne yhtä tarkasti kuin ennen kämmenen piirroksiin, joihin, niinkuin sanotaan, on kirjoitettuna elämämme kohtalo?

Alka.

Olenpa jo kowin wanha, fröökinäni, wanha.

Elma.

Tässä on käteni. (Antaa hänelle kätensä).

Alka.

Ah kuinka pieni ja korea käsi! ja hieno, samettihieno! mutta miksi nämät monet ristiviivat täällä?

Elma.

Sanokaat se itse.

Hanna (erikseen).

Mikä rumuus hänen kasvoisjansa! Wäristyksen tunnen ruumiissani häntä katsellessani. Ja hänkö nuorena kuin ruusu kauniina hohti? Niinpä sanotaan. Lieneekö mahdollista? — Oi, wanhuus! sä äänetönnä, mutta warmaan meitä jokaista lähestyt. Mieltä masentawa aatos! Ja muuttua näin rumaksi! Ei! Kaunens sydämmessäni asukoon ja kuolemattoman sieluni ikuinen perintö-osa olkoon se kaukainen silmämäärä, johon alati katsohtelen, niin onpa nuotoni herttainen vielä lapsieni lapsille, koska he juustani kuultelewat wiisauden neuvoja.

Mika (katseltuaan Elman kättä).

Kohta murhe on lopussa. Sitä korppihaukkaa, joka tähtää nyt sydäntäs, et sinä pelätä tarwitse. Hänen siipensä lanvistuwat ja hän lyhyistyy alas; sillä ylewä kotka kaukaisilta kuffuloilta on sun päälles iskenyt tulisen silmänsä. Hän luokses kiittää halki sumujen ja pilwein kuin nopea wasama, ja hänen saaliiksensa joudut sä, ja rawittu on hän ijanakaitseksi.

Elma.

Teitä kiitän.

Hanna.

Thana ennustus.

Elma.

Thmeellinen kyllä.

Mika (Hannalle).

Teidän kätenne myös.

Hanna.

Ei, eukkoseni, en rohkene minä nostaa tulewaisuuteni esi-rippua. Ehkä eteeni kumattaisiin tapauksia synkeintä lajia ja

niin mun käsittäis lewottomuus ja hyödytön murhe. Ei, ei! Minä olen tytywäinen siihen mitä sisärelleni ennustitte, ja iloitsen hänen kanssansa.

Elma.

Räykää luojemme, wanha waimo, ja saakaat maksonne.

Affa.

Te olette hyvä, fröökini, aina hyvä. — Mutta rientäkäämme; läheneepä meitä kamoittawa herran-ilma.

Elma.

Niin, rientäkäämme. (Menewät. — Martti tulee).

Martti (yksin).

Paljasta pahantekoa ja kiusaa Wiitalan puolella. Peeweli heidät periköön! Enhän jaks enään mä luutautinen kaakki, en muuta kuin huutaa kosto, kosto! Mitä taasen olen nähnyt, pistetään muiston tarkkaan talteen ja saawatpa saman takaisin wielä. — Mutta nytpä kaiketi pienet perkeleet ilmasja teiskaa ja sen hawaitsewat tuhannet weljensä tahi tanssiwat serkukjensa tuolla selkälusjani. Menkää kimpustani helwettiin, marssikaat Wiitalaan ja tehkää parastanne. Penkkiin lyökää siellä se wanha karju, että hän röhkii ja rököttää kuin olis hän siemenisjä. (Paimenpoika tulee). Tuosja tulee Wiitalan paimen. Kun nyt jaisin hänen kauluksestaan oikein lujan nappauksen.

Paimen.

Herra Martti, herra Martti! Nyhöväriä! Uskokaat: kaffi partaista miestä kohtasin polulla tuolla. Kyselivätpä minulta näiden kartanoin nimistä, ketkä niitä hallitsewat ja löytyhkö niissä koreita likkoja. Kuuselasja sanoin löytywän sitä sorttia kaffi ja oikein aifa heiskaleita, mutta että toinen niistä on hihlattu jo monta vuotta sitten, mutta sulhasensa on kuollut so-

taan, ja sentähden on tyttöraiska päättänyt lopettaa päivänsä Ryöpelinwuorella fantasäkki selässä. — Niin selittelin heille asioita, rupefinpa viimein tuumaisemaan oliwatkohan kunnan miehiä, ja pois juoksin heistä että aho tömisi.

Martti.

Poika, mitä jaarittelet? Tule likemmäs; sillä olenpa välimmiten vähän kuuro, niinkuin esimerkiksi nyt. Tule likemmäs ja haastele kovemmin. (Paimen liikenee häntä).

Paimen.

Ryöwäreitä olen nähnyt.

Martti (iskee kätensä pojan kauluksean).

Nyt läksit ryöwärten käsistä karkun käpäliin.

Paimen.

Herra pehtoori! Mitä vasten?

Martti.

Suuda nyt ryöwärit awuksean.

Paimen.

Mitä olen tehnyt?

Martti.

Katsotko härkäis perään?

Paimen.

Minä en ole härkäpaimen.

Martti.

Kuñapas heitä paimentaa, sinä juupeli?

Paimen.

He käyvät ilman kaitsejaa metsässä.

Martti.

Kuka heidän eteenpä aivat murtaa ihmisten wiljamaihin?

Paimen.

En minä.

Martti.

Juuri sama junkkari. Kyllä tiedän, ja tiedämpä että teet sen käskystä. — Rahta herraa sinä palwelet, ja molemmat kuuluu he Belsebubin polwilukuun. Sano heille tämä. Minä en pelkää heitä, en ensinkään. Wiha ja alinomainen sapan kasvatus on rohkaissut minut kuin nälkä suden. — Kuinka jaksaa vanhempi isäntäs? Minä tarfoitan sitä vanhempaa pirua.

Paimen.

Hywin hän jaksaa.

Martti.

Wanha saatana?

Paimen.

Eli wanha patruuna.

Martti.

Niin, niin, saatana on mailman patruuna ja herra. Niin, hän jaksaa hywin niin kauwan kuin Ruuselan hevosien weri antaa nestettä hänen suonillensa. Sinä kaiteti näit että hän ampui meidän urhean orhiin? Sano totuus, muutoin peittoon sinut lanankaaliksi. Näitkö?

Paimen.

En nähnyt, enkä usko hänen tehneen sitä. Mutta huomattaat, isäntäni oli wierasmiesten kanssa muistuttanut, ettette laskis hevosta laitumelle ilman kouffua kaulasja. Elikko meni aitaan.

Martti.

Ritas kiinni, sinä wainainen aidantakuinen; ja kuule nyt minä toimen sinulle annan. Sano sille wanhalle sarwipäälle minulta, että hän on wiheliäisin aatelismies Suomessa, että hän on iilimato, pullea hewos-iili, mutta kylläpä hän lypsetään wielä. Sille nuoremmalle kawiojalalle sanot sinä minulta, että hän on käen-poikainen, kurja käen-poikainen, joka rehottelee toisen pesästä; mutta muistuta häntä usein niin tapahtuwan, että pesään ilmauu muuriaisia, keltaruskeita, tulisia wiholaisia, ja silloin ottaa hänet peijakas. Niin, kaikki tämä sano heille wierasmiesten kuullessa. Muista se, sinä kanalja.

Paimen.

No, no.

Martti.

Jos et sitä tee, niin oletpa onneton, koska sinun tästä lähin kohtaan.

Paimen.

Tähtyhyän minun se tehdä.

Martti.

Saa, jaa; se tee jos mielit säästää selkääs.

Paimen.

Mutta hellittäkäätkä kaulukseni.

Martti.

Ei tällä hinnalla. Saatpa ensin wahan sauwastani; sillä tarwitsenpa hieman öljyä sydämmelleni. Onpa minulla ihana halu wahan pehmittää sinun kruunun-maatas, koska olet armottoman kerkeä tekemään mitä muut sinua käskewät naapuriesi wahingoksi. Tiedätkö, sinä weitikkä, missä käskeyskielletään pahanteko lähimmäistämme kohtaan?

Paimen (erikseen).

Enpä sitä muista, minä onneton; mutta ehk'ei tiedä hän sitä itsekään; sillä sanotaanpa häntä huonolukijaksi myös.

Martti.

Sanoppas: misjä käskysjä?

Paimen.

Kuudennesja.

Martti.

Difein wastattu. Kyllä sinä kakkismukseks osaat, mutta elätkö sen mukaan, juukfari? Mutta kas tässä pieni muistutus.

Paimen.

Te ette saa lyödä minua.

Martti.

Miinkö rukoilet? Herra Martti, antakaat armon olla oikeuden sijassa ja helpottakaat vähän hywin ansaittua rangaistustani; sano niin, ja pääsetpä vähemmällä.

Paimen.

Te ette saa lyödä minua.

Martti.

Wai niin! Et nöyryy siis rukoukseen?

Paimen.

Te ette saa.

Martti.

Roetetaanpas. (Ukfoson jyräys kuuluu).

Paimen.

Kuulkaat ukfoson hirmuista jyrinätä. Polttihan sen kau-

hea wafama menneellä wiikolla heinäladon Lautamajan niitulla.
Oletteko sitä kuullut?

Martti.

Minä annan tuhannen peeweliä ukkofelle. Hän tehtöön työtänsä. — Sellääs saat. Katjos. (Hyö häntä sauwalla). Jasfoo! et meinaa huutaakaan, et sanaakaan hiiskua? — Jasfoo! Entäs tämä. (Hyö häntä vielä kerran, mutta pudottaa sillä samalla sauwansa ja ottaa huutaen selästänsä kiinni). Aih, aih! Kuolenpa! — Poika! Pysäh tähän, pysäh, jos et tahdo tulla syypääksi kuolemaani! Aih!

Paimen.

Mikä waiwaa teitä?

Martti.

Mikä minua waiwaa, sinä kirottu penikka. Etkö tiedä, että olen kowin rasitettu leiniltä? Ymmärrätkös? Luutaudilta. Ja wälistä iskee se kimppuuni kuin tahtoisi ampua selkäni poikki. — Aih! Ja kaiikki tämä sinun tähtes, penikka.

Paimen.

En minä teitä ihönyt.

Martti.

Suus kiinni! ja pitele minua, etten pääse kaatumaan. Jos kaadun, niin olenpa hukassa enkä nosta ylös töppösiäni moneen tuntiin. Anna tänne sauwani. (Poika antaa hänelle sauwan ja tukee häntä).

Paimen.

Etkö ole kysellyt apua tohtööriltä?

Martti.

Jaah! Tohtoriipa tässä kyllä auttais.

Paimen.

Quinka olette saaneet tämän luutaudin?

Martti.

Ole ääneti; se ei kuulu sinuun. — Katso nyt kuinka minä teen. Sovitan sauvani tänne taakse, liistän sen käsiwarjillani lujasti wasten selkääni ja pistän molemmat kourani housuihin lakkareihin. Kas näin. Tämä auttaa wähän. Taluta minua nyt käsihynkästä selwälle tielle ja katso etten peewelin tähden pääse kaatumaan. (Käywät; poika taluttaa häntä).

Paimen.

Elkää nyt kaatuko waan.

Martti.

Ole minua waroittelematta, sinä nalliaainen, sammakko. Ja jos nyt hawaitsen — aih! kuolenpa. — jos nyt hawaitsen pientäkin klippari-naurua huulillas, niin lyönpä leukas luffuun.

Paimen.

Surfeatahan tämä on. Woi, että näin piti käymän! Woi, woi!

Martti.

Elä sinä itke jollottele, waan taluta minua koreasti. Aih, aih! (Katoowat. — Tykö ja Pauli, karkutiellä Uraalin aarnioista tulewat).

Pauli.

Seis, ystävän'!

Tykö.

Oi! misjä seisomme!

Pauli.

Tuos' onpi kotohylä.

Tykö.

Niin; mä näen,

Waan uskoa en tahdo mitä näen.

Pauli.

No, silmiäm' harhailee. Me istumme
Uraalin kaiwantojen syvyydessä
Ja kodost' uneksomme kaulaisesta.

Tyko.

Ei! Tornivuorella me seisomme
Ja tuosfa toiwon ompi waltakunta.
Käy, tuuli wapaa synnyinlaaksoista,
Käy, riehu, ilostasi hurjapäänä
Ja siipes ihanasti jähdyttäköön
Tät' otfan ihanata polttoa!
Käy, tuuli, lempeästi liehutellen
Lumiliinaa hartioilla kauniin immen,
Mi kenties käyskelee nyt kankahalla
Tuoll' kultaifella, hämäräsä illan!
Käy, myrsky; tämä myrsky autuus on!

(Leimaus).

Pauli.

Sä näit tuon leimauksen luoteisessa.

(Kova tulen-isku, jyrynää ja sadetta).

Tyko.

Nyt iske tulta, jyskyä ja sada,
Sä isänmaamme taiwas ihana!

Pauli.

Onp' ihanata tämä jylinä,
Mi fiiriskelee wuorten reunoilla,
Ja ihana tuo pilwein himmeys
Pääll' kotofartanoimme wäikkylwä.

Tyko.

Ja ihanat nuo pilwein tulifärmeet.

Niin; leimahtelee, jyskää kowasti
 Kuin rautakirnut sodan tanterella,
 Kun jhlinätä voiton kunnioiksi
 Ne kidoistansa nuustist' oljentawat,
 Ja wihollinen karfoitettu on.

Pauli.

Kas pilwikallioita, torneja
 Tuoll', tulilakeisia, ladottuina
 Jyrlästi toinentoifens kiirehelle!

Tyko.

Se omppi jalo nähtelmä;
 Me näämme siellä sotajoukkoja,
 Niin jalkawäkeä kuin hewosilla
 Pois retkeilewän idän mailmoihin
 Tulesa, sawusja ja jyskeesjä
 Ja willas laiku läpi ilman kiitää.
 Niin wiettää taiwaan woimat pääsöämme
 Uraalin komeroista Suomehen.

Pauli.

Sä pilwipatsas tuosja, purjehdi
 Uraalin wuorille ja terweisemme
 Wie uniisille wartijoille siellä,
 Ja ferro wapauden ihanuudest'. —
 Di onnen hetki, ilta armahin!

Tyko.

Kernaasti vuosifaudet kulkisin,
 Suot sotkisin, tiet monimäkiset
 Hymyhuulin läisin, kun waan tieni pääsö
 Mull' olis tiedosja wiel' ilta toinen
 Tainkastainen kuin tämä. (Ukonilma on lafannut).

Pauli.

Täsf' seisomme, ja korkeuden kättä,
Mi johdi meitä tieltä waiwojen,
Nyt kiittäkäänme.

Tyko.

Mutta katkos, ilma

So ylenee ja waisust' ukko willkuu
Tuoll' ääriis' awaruuden kaukaisissa.
Kaikk' onnen myrsky, taiwaallinen itku,
Kuwa sielujemme wallattomast' ilost'.

Pauli.

Ja taiwas sekkii, kotomäen kuuset
Taas kärkiänsä hiljaa kastelewat
Siniyden korkeahan merehen,
Lännessä päivän kultatähti paistaa
Ja metsä kiittää sateen pisarista.
Miin ottaa meitä vastaan synnyinmaa
Kuin äiti, ilon kyhnel poskellansa.

Tyko.

Miin rienuisna kuin lemlestynyt impi
Kefawirran kylwhyst' hlösnoustuansa,
Kun heiniöstösä päivän hohteesa
Hän istuu unelmisja autuisja
Ja wesihielmet kiharillaan loistaa.

Pauli.

Nyt on se hetki, koska peltomies
On kyntöns päättänyt ja juhta seisoo,
Kun paimentorwi kaikuu kujalla,
Ja kotiin ehtii karjankelloin ääni

Ja hyltörästäsi männyn latwasja
 On ehtoowirtens alkanut.

(Drjön waskitorwi kuuluu).

Dyko.

Se ei ollut paimen.

Pauli.

Drjön torwi! Mä miehen näen mäen rinteellä tuolla.
 Hän lähenee meitä.

Dyko.

Kaswinkumppanimme, tule pian, kiirehdi! Lämpöisempi
 kädenpuristus ei ole sua wartonut vielä.

Pauli.

Tuoşa on hän. (Drjö, warustettuna metsämieheksi, tulee).

Drjö (erikseen).

Keitä lienewät nämät? Kaiketi matkustelewia muukalaisia.

Dyko.

Terwe, Drjö!

Pauli.

Terwe!

Drjö.

Te tunnette minut?

Dyko.

Mutta sinä et meitä?

Drjö.

En, herrani.

Dyko.

Nytpä taitaisimme wähän ilwehtii kansjas, mutta sydäm-
 memme polttawa halu ei siihen aikaa anna, ei anna se aikaa,
 waan syöfjee meitä eteenpäin woimallisesti kuin myrsky idän
 wuorilta, joista tullaan. — Tässä, Drjö, ystäväsä Dykon käsi.

Ja tässä Paulin.

Pauli.

Mitä!

Drjö.

Tyko.

Älä lewittele filmiäs. Näin on laita.

Drjö.

Tuhat tulimmaista! mun täytyy uskoa.

Tyko.

Uskoa sun täytyy mitä näet.

Drjö.

Nyt kaiketi on suuri kirkastus auringossa ja kuussa. Towerini, terwe tuhannet lerrat! (Syleilevät). Itkenkö? En! Klovälkeana katsantoni loistafoon! — Mikä onni on teidät saattanut tähän?

Tyko.

Karkureina otjilla terästetyillä tulemme Uraalin kairannoista, lentäen kuin lohifärmeet luolistansa me tulemme, ja tässä on viimein tiemme pää.

Pauli.

Eiis saamme nyt sinulta tarfenmat fanomat. — Itämme, elävätkö he?

Drjö.

Terweenä ja raittiina.

Tyko.

Morsiameni, hän elää myös, sen tiedän, sen paimenelta kuulun. Elääkö hän?

Drjö.

Se murheellinen, mutta jalo kuffanen. Hän elää.

Tyko.

Hän ennen, niinkuin muistan, mielellään lumivalkeaa liinaa pääsfänsä kantoi.

Yrjö.

Senkaltainen usein vielä nähdään hänen tumpuria fiharianfa werhoowan.

Tyko.

Siinä haamuksa on hän wäikkynyt sieluni filmän edesjä finifisjä kaulafisjä saloisja täällä. — Yrjö, me olemme tehneet miehuullifsen retken, jonka unohduksen yöhön ei jäämän pidä.

Yrjö.

Teitä onni on ohjannut.

Tyko.

Mutta kourilla kowilla. Paljon sulle vielä kertoilemme tästä tiestä. Mutta muista asioista nyt. — Mitä kuuluu itelles, miten elät?

Yrjö.

Omalla turpeellani, ja milloin kuleksin ympäri metsifsä, joifsa luotini jo on weristänyt monen khyhyfilmäifsen kontion.

Pauli.

Olet jättänyt siis kirjasi ja tieteellifshyden tien?

Yrjö.

Peijakas! eläwäsfä kirjassa nyt tutkifkelen raffauden oppia, ja hedelmiä se kantaa.

Tyko.

Oletko nainut?

Yrjö.

Korean, ruskeafilmäifsen heilakan, joka on kaswanut kun-

niällisen talonpojan katon alla, niin kuin hänen rakas aviopuolisonsa itse.

Tyko.

Toivoni on ettet ole tehnyt kaduttavaa liittoa.

Drjō.

Täyswerinen, terve ja raitis kuin vuorivuohi on nuori waimoni. — Mä on tämä: Useinpa metsän ihanassa hämälässä kohtasimme toisiamme. No, kuinka hyvääns; mutta täytyipä siitä äkisti tulla wihtäiset. Kuitenkin on kaikki hywin, häneen tydyn. Eläköön aviosääty! Siihenpä astuu kohta Tykofin, jos hän lupauksensa on luja. Mutta riennä, ettet saa pyhkeillä leukaas.

Tyko.

Mitä tarkoitat?

Drjō.

En juuri mitään. (Grifseen). Nyt ehkä haastelin tyhmästi. Mutta, tuhannen peeweliä! enhän tiedä mikä nyt on wiisaamin tehty, joko salata kaikki, wai ilmoittaa kuinka on laita.

Tyko.

Hän ei ole siis kestänyt koetusta?

Drjō.

Mitä! Mistä päätät niin?

Tyko.

Sun puheestas ja katsannostas.

Drjō.

Hän vastaanottaa sua riemulla.

Tyko.

Sinä juonittelet, haastelet wältteliäästi. Maa ja taiwas!

Nyt wetää iloni henkeänsä syvästi ja wartoo mitä tuleman pitää. — Oi Drjö! Jos mua pidät ystävänäs, niin sano kaikki, kaikki kätlemättä mitään. Selvällä vedellä tahdon purjehtia, nyt liioinki koska pitkän matkani pää on näin läsnä. Sentähden, jos uhkasi minua vielä joku vaarallinen kari, niin osoita se mulle, etten itse satamassa joutu haaksiriffoon. Drjö, Drjö! ystäwyhitemme nimesfä sua wannotan ilmoittamaan kaikki.

Pauli.

Se tee, Drjö; paras aina tietää totuus.

Tyko.

Kirkas totuus, kirkas!

Drjö.

Kuule fitten ja ole tyyri.

Tyko.

Niin olen.

Drjö.

Tietäkää, että wiha niinkuin musta muuri vielä eroittaa Wiitalan ja Kuuselan. Tiedon, Tyko, sai sun isäs salaisesta kihlauksestas Kuuselan tyttären kanssa, siitä hän julmistui, perinnöttömäksi sun julisti ja ottopojaksensa walitsi heimolaisenne, Niilon.

Tyko.

Onpa murheellista tulla hylätyksi isältä; tämän taidan kantaa kuitenkin, se tosin musertaa sydäntä, mutta ei katkaise elon hermoa, mutta jos pimenee multa aurinko, josta henkeni walkeus tulee, niin kaikki hyvästi jääköön. — Mutta taidanpa kantaa tämänki, taidan kylä kuin kylmä kraniittipylväs. Sentähden, nyt anna kaikua sanomista pahimman, sano että Elma on mun pettänyt, ja niin kufista se toiwonlinna, jonka äsken rakensin ja jonka huipun ympärillä purpuraijet pilwet hohti; alas työnnä kaikki.

Pauli.

Mikä käännös olis tämä meidän onnesjamme!

Orjöö.

Mikä kiukkuinen voima saattoi mun tähän teille tuomaan näitä kiusan tietoja ja samentamaan ilojuomaanne näin!

Tyko.

Nytpä tiedämme sitämukaan itsemme käyttää kotihin tul-
tuamme ja taidamme kenties kaike vielä parhaaksi kääntää. Nyt
aluksi me muukalaisina, tuntemattomina oleskelemme isäimme
huoneessa, koetellen heidän waltasuontansa, joiden kanssa joudum-
me tekemiseen. — No, mitä tiedät Elmasta? Ken astuu esiin
mulle kilpakosijaksi?

Orjöö.

Sulle asian ferron, jonka kuitenkin pidän mitättömänä,
mutta ferran luvattuani sulle ilmoittaa kaike, niin tahdon sen
 kertoa. — Tämä Niilo, joka toisen perustalla nyt ylpeilee, mulle
 ilmoitti ferran koska wiini hänen aivosjansa kuohui — selwänä
 hän kyllä taitaa waihenemisen konstia — että sekä Elma että
 Kuusela owat viimein hänen. Niemuten hän kertoi ki
 neidon lemmistyneeksi häneen auttamattomasti. Häneltäpä ky-
 syin olisiko tämä wisseytensä perustettu neidon omiin lupauksiin.
 „Ei“, hän sanoi, „sen näen ulkokiirjoituksesta, ja mitä isään
 kuuluu, niin tiedänhän että raha nyt niinkuin ennenkin on te-
 kewä ihmeitä“, niin hän haasteli, mutta luulenpa hänen ereh-
 tyvän. Ja jos myös neito olis häneen taipuwa, niin asia ei
 käy päißen Niilon elatusisän tähden, ja kaikkea rikkauttansa ei se
 poika lemmellensä uhraa.

Tyko.

Ihastuttaa taitaa tämä neito, woimallisesti ihastuttaa. —
 Nyt wakojaksi käyn ja jos huomaitsen sydämmensä suostuwaaksi
 toiseen, niin olfoon menneeksi.

Pauli.

Sulkijesti käymme esiin ja sitten sallimus ja taiwas työnsä tehköön.

Thko.

Sen itse teemme, niin, me itse. — Päättöfeni seisoo lujasti.

Drjö.

Immen luoksi wiipymättä, ja näkemän sun pitää hohtawa lempensä sua kohtaan.

Thko.

Saa! hyppäisinkö luoksesa, sanoen, tässä olen, älä hylkää vanhaa kosijaas, waan pidä häntä lämpöisenä vielä ja anna Niilolle ruffajet?

Pauli.

Nyt korskua mieles sun eshyttää; ei ole sulla kylliksi syhtä tainkaltaiseen tekoon, tahi etsit tekojhitä hänestä päästäfes, ja siis et lemmi häntä enään.

Thko.

Pauli, Pauli! tätä herjausta en juuri kärsis muilta. Mutta kuule syhni. Koska, lähteisjäni sotaan, jätin jäähyväiset tälle neidolle, me silloin wannoimme walan niin korkean ja pyhän, että hän, joka sen rikkoa taitaa, ei ole ansaitsewa tulla raskatetuksi, ei, waan firotuksi. — Tämän uskollisuuden lupauksen teimme. Ulköön houfutelko syhdäntämme kenkään muu, waikka eroittaisi meidät onneton kohtalo ijanaikikisiksi, waan muisto lemmeistämme ainoa ilomme olkoon aina kuolemaan. Sen wannoimme esi-isienme luitten, oman tuntomme ja kuolemattoman sielumme nimesjä, ja todistajiksi huusimme Jumalan ja taiwaan.

Pauli.

Uufara wala!

Tyko.

Tämä tapahtui kunnaalla siellä, josta maantie alas laukeen kärkeille ja äärettömän kauwas filmä ehtii. Ja oli se ilta sunnuntain, ja pimeät pilvet, raskaasti kiiriskellen ylitsemme, peitit korkeuden kannen. Kaunis oli silloin impi rinnoillani; katseestaan ja säteili taivasten autuus ja kainosti leikitti lempi huulillansa. — Ihanata oli tätä iltaa muistella. Mutta, neito, oletko nyt saastuttanut nämät muistot? Siitä tahdon warmuuden ennenuin sun haltuus onneni heitän.

Drjō.

Jos impefi nyt toiseen katsahtaa, niin mitä aiot? Käyt kaifeti kamppaukseen miehes kanssa?

Tyko.

Jos narri olisin. Mä walanrikkojaa firoon, hänet ijäiseksi unohdan ja toiwon vielä toisen naisen löytyvän itselleni. Hänet unohdan, waikka olis hän kaunis kuin kesä-yösfä Sula-mit, waikka katuisi hän tekoansa ja maassa edesjäni rukoillen matelis. Tämä kuule, taiwas korkea, tämä lupaukseni on, ja, se tietään, ennen kuolemaan kuin siitä poikkeisin mitä olen luwannut. Tämä awu, tämä into miehuuden on tehnyt mainioiksi sukuni, jonka mielilause on: „kuin kallio myrskysfä.“

Pauli.

Emmepä sua taida ohjata, sen tiedämme. Urpa on siis heitetty. Ja jos kawaluutta löydät, misfä uskollisuutta toivoit, niin pettäjää kohdatkoon onnensa osa. Niin lausun waikka olen hänen oma weljensä.

Tyko.

Äänettömyyden lupauksen tahdon teiltä. Suomatkaat: kuinka vielä asiat muodostuneekin, niin älkääät tielleni käykö tekoani hämmentämään; se luvatkaat.

Drjö.

Nyt käythä itseäs miten mielit, minä olen waiti.

Pauli.

Sinä tiedät meihin taitawas luottaa.

Tyko.

Nyt kottiin! Kottiin? Kotoa ei ole Tykolla; Niilo, se walta-kunnan petturi, on Wiitalan poika ja perillinen.

Pauli.

Isäni sen herjän kerran kuolon kidasta osti wapaaksi, ja siitä on alkua Ruuselan köyhyyteen. — Mutta rientäkäämme matkamme päähän.

Tyko.

Heille esittelemme itseämme matkustawina wierailta mailta.

Pauli.

Mistä maasta, weljeni?

Tyko.

Franskan maalta.

Pauli.

Ja waeltelemme, tutkien kansakuntain eloa täällä pohjoisissa maisissa. — Tämän pelin synkeällä mielellä aloitan. Olkoon menneeksi!

Drjö.

A la bonneheure! sinä franskalainen. — Onni olkoon tulitorninne vielä, ja ne sumuiset pilwet, joita nyt eteenne kii-ritellyt olen, pian hälwentykööt pois, ja sitä kirikkaampana loistafoon taiwaanne taas! (Menewät).

Toinen Näytös.

(Parooni Maunon huone Kuuselasssa. Niilo tulee sisään perältä).

Niilo (yksin).

Nyt parastani foetan, nyt on otollinen aika. Rowin ahdistaa nyt parooni Maunoa Wiitalan herra, ja sentähden tiedän woiwani häntä taiwuttaa käyttämään itseänsä tahtoni mukaan tytärtänsä kohtaan; ja tytär, isänsä onnettomuutta nähden, on wiimein suostuwa vastaan-ottamaan tarjotun käteni. Ja sitten teitä yhteenkiihoitan, te riitaweljet, kamppaukseen weriseen, toiwoen siinä herra Markuksen weren juottawan ahnetta tannerta; jos ei, niin onhan kädesiäni henkes. Peittäkää pimeyteen tämä, te pimeyden henget, että kuolon-ankelin työnä pidetään, waikka ihmiskäsi katkaisnut on elämän kalliin langan. — Haa! kauhistunto? — Ei, ei! niin käyköön, jos ei toisin onnistu. Jos taistelussa et kaadu, mun elatusijäni, niin makeasti nukut jonakuna myöhäisenä ehtoon, juotuamme kahdenkesken kuin ystävät parhaat, nukut uneen, josta ei heräy. — Wiitalassa ja Kuuselasssa wallita tahdon ja kauniin Elman waimoksi saada, se on se onnen kunnas, jonne ehtiä tahdon. (Mauno tulee oikealta).

Mauno.

Niilo! — Niin, tiedänpä mitä on sulla kerrottawaa, niin, niin, maksun aika on mennyt ohitse ja parooni Markuksella on walta minut karvoittaa talostani. Pantattu on tilani, ja ei riitä edes tämä, helwettiin menee ehkä kaikki irtain myös, ja maantiellä seison. — Hän tahtoo niin kiireesti kuin mahdollista tuomion käymään täyteen?

Niilo.

Katkeruudella tähtyy mun ilmoittaa, ettei hän teille enään suo monen wuorokauden wiivohyystä. Nyt, saatuaan wihamie-

hestänsä näin oivan nappauksen, hän iskee kiinni kuin kauwan ärjytetty karhu.

Mauno.

Ja hänkö läteeni kurottaisi kerjuukaupan! Ennen kuolema!
— Ei, miekka vasten miekkaa, niin joutukaamme yhteen ja rakentakaamme Kalmalle verinen uhripöytä.

Niilo.

Herra, muistakaat tofi

Mauno.

Kirous! Mitä elämästä täällä? kaikki maistuu sapelle, kaikki synkeälle näyttää; maan ja taiwaan on vihan perkel mustalla kahtanallaan peittänyt ja tehnyt sydämmeni autioffi ja katkeraffi. — Niilo, usko mitä sanon: koska nuoria olemme ja ylevät aiheet poveamme polttaa, niin emmepä taida aavistaa, kuinka juuri on elosja vihan voima, kuinka waifea woittaa. Vihamiehemme muisto meitä laffaamatta waiwaa, meitä riistää päivän hauskuuden ja yön unen. Niin wallitsewat meitä himoin myrskyt, nimemme kuluu elämän kirjasta pois — jos niin on kuin opetetaan — elämän kirjasta nimemme kuluu ja sielumme saaliiksi joutuu pimeyden enkelille. Mutta woi! koska kohtalo näin on niellyt olentomme pyörteisinsä, ken taitaa silloin kirffaalla otjalla seistä ja hynnyillä, jos ei hän ole Sokrates? — Hän ryöstää minulta tämän pienen, rakkaan turpeen, joka keran omakseni suotiin, kalliin hynnyinmaan piirisjä. Tämä aatos pyörhyttää!

Niilo (erikseen).

Nyt uljaasti esiinrynkätä tahdon. (Ääneensä). Ja pelastukseenne on tofi läsnä. Te hynnärätte?

Mauno.

Hynnärän. Summan, jonka welkaa olen Wiitalaan, sä mulle tarjoot, mutta tyttäreni hintana. Häwyton! muista että

ferran melkein saman summan sun tähtes menetin ja pelastin sun pyövelin kirveen alta.

Niilo (erikseen).

Nyt tahdon itseni teeskellä kuin mies. (Ääneensä). Tiedänpä että väärin teen, Sumal'awita! sen teen, mutta kaikki lempeni tähden. Oi, että sen voima on niin hirmuinen, että se meitä pakoittaa käytöksiin, joita omatuntonne ei aina hyväksy! mutta ihminen on heikko, heikko olen minä. — Tosin on teillä syy minua hylkäämään, kowin halpana pitämään, mutta jos tuntisitte toki sydämmeni polttawan hohteen, niin tuomionne ehkä lieviäisi. — Kuinka hyväns, mutta asiaa arvelkaat. Wilaufsesja on welkanne suoritettu, te wallitsette maallanne ja huoneesjanne aina kuolinpäivään, ja tämä kaikki maksoi ainoastaan pari sanaa teiltä, pantuna tyttärenne sydämmelle.

Mauno.

Pari woiman sanaa, niin on tarkeituffes. Lastaniko siihen waatisin, johon ehkei tairu sydämmensä? Häntä lähene itse ja onneasi koeta, ja tempaa poweltani pois tuo wertta janoo-wa wampphyri, joka wähitellen kaiken nesteen olennostani imee.

Niilo (erikseen).

En hymärrä miksi kamoon lähestyä tätä neitoa, ja jos sen tehdä woisin, niin pelkäänpä, että kiellon saan. Ei! ensin walmistekfoon häntä isä.

Mauno.

Sä olet waii.

Niilo.

Tyttärenne on melkoinen haaweksiija, pitää itsensä jonkun lapselkaan lupauksen kautta sidottuna entiseen lemmittyhynsä. Ei siis sowlu minulle koettaa häntä järkäyttää siitä, mutta teille hywin, koska olette isänsä ja yhdessä riippuwat teidän molempain kohtalot.

Mauno.

Mitä woin, jos sydämmensä on wastoin?

Niilo.

Hänen kansansa jutelkaat tofi. Kenties on sielunsa mua kohtaan wieras nyt, mutta muutos, äffinenki, ei ole mahdoton. Hän kumailkoon itselleen että ehkä juuri minä hänelle Luojalta olen määrätty; senlaisilla aatoksilla on joku salainen ihastuttawa waiikutus neidon taipuwalle sydämmelle, ja se, joka äsken hänen filmissään oli mitätön, on kaunis nyt. — Oi, tehkää parastanne, häntä kohtaan isän oikeutta kohtuudella käyttäin. Koettakaat mitä sana woi, kumatkaa palawasti hänen eteensä se onneton tila, johon Wiitala teidät taitaa syöstä, jos ei hän, tyttärenne, teitä tahdo pelastaa, joka kuitenkin on hänen woimasansa. Ehkä ei myös wahingoita saattaa hymnärtämään, että miekatfin siinä leikissä vielä taitaa wälkkyä ja sydänwerta wuotaa.

Mauno.

Se ehkä tapahtuufin. Jos muuten hänestä en suorin, niin nähdä tahdon sen sonnifoiran werta ferran vielä. — Mutta huomaa, poika, kenen kansa olet tekemisissä, niin, huomaa. Mitä sanois hän, saatuaansa tiedon ottopoikansa naima-hankkeista? Kuinka luulet?

Niilo.

Minä Wiitalasta kiireen passin saisin; siitä ei epäilystä. — Mutta salattuna kaikki olkoon joku aika eteenpäin; koetanpa miten taidan häntä saattaa toiseen mieleen. Mutta jos en siinä onnistu, niin menköön Wiitala ja rikkauteni kaikki; niin woimallinen, korkea on lempeni kaunistä Elmaa kohtaan. Kaikki hylkään hänen tähtensä, ja waimoni ei tofi puutetta kärsimän pidä; sen tulewaisuus on osoittawa.

Mauno.

Mutta malta, mon cher. Eipä ole vielä käsisjäs Wiitalan huoneenhallitus; mistä siis tämä rahajumma?

Miilo.

Minä komean Wiitalan perillinen olen. Rahat ovat kädesjänne, niin pian kuin löytyy tyttärenne nimi naimasuostumuksesja, joka on tehtävä jalaisuundesja. — Matellaa, herra, jo huomenna taidatte otjanne jalosti nostaa wasten Wiitalaa, seisthyänne ainiaaksi omalla kentällänne, ja viimein, ja sinne olfoon pitkä aika, kallistuu pääänne makeaan lepoon tässä kauniisja Ruuselasja.

Mauno.

Tule huomenna, Miilo, huomenna! Mitä woin nyt tyttärtäni kohtaan, koetan, mutta itse pitää sun hänen kanssansja haasteleman päätösjanat, sen tahdon. — Huomenna; aikamme on tärkeä. — Nyt jätä minut. (Miilo menee. — Mauno yffin). Tyttäreni, julta pelastusta nyt toiwon. — Hän käy laatuun sun miehellesi; niin, miksi ei? Wiijas on hän, reipas myös ja sydänmensjä hellempi kuin luullaan. Sen huomasiu nyt. Hän käy laatuun. — Tyttäreni, tyttäreni, nyt täytyy sielus taipua hädän waatimuksesn mukaan. (Martti tulee). Mitä tahdot?

Martti.

Sm, herra parooni.

Mauno.

Onko tämä wastaus?

Martti.

Saanko luvan.

Mauno.

Sano!

Martti.

Peijakas! kohta luulen tässä wafaran paukkuwan.

Kohta, Martti!

Mauno.

Martti.

Mutta kuulkaat pieni neuvo.

Mauno.

Kuulenpa.

Martti.

Te lahjoitatte minulle kulta- ja hopea-kalunne ja muut kalliimmat koristukset, joita löytyy pesästä; minulla on taas ennalta teille kaikki lahjoittaa takaisin, koska hirmumyrsky Wiitalasta on puhtaaksi laikainnut Kuuselan.

Mauno.

Haa! se laikaisee meidät kaikki tielle tietämättömälle.

Martti.

Hyvä siis jos on jotain muasfamme sillä tiellä.

Mauno.

Martti, nyt närkästyn sinuun, ja jos et olis vanha, uskollinen palvelijani, niin ulos huoneestani sun heittäisin.

Martti.

Ja hyvin ansaitusti, hyvin. — Niin, niin, kaikki käy niinkuin käy, ja wakaasti katselisin päältä, jos en muistelis tyttäretänne, joka on enkeli. Niin, hän on enkeli, mutta herra Niilo on perkele.

Mauno.

Mitä koskee minuun tämä mies?

Martti.

Hän tyttäreenne koskea tahtoo.

Mauno (erikseen).

Hän on jäljillä, hänen kirottu katsantonsa tunkee läpi wuorten. (Ääneensä). Mitä tarkoitat? Sano suoraan, ja tämä selkaus pois.

Martti.

Siis käskette mun haastelemaan näin: Päästimekseenne tuon Wiitalan lohikärmeen kidasta mielitte tyttärenne uhrata, pakoittaen häntä wainoksi herra Niilolle. — Luwallanne kysyn, eikö pyri tämä herra korean Elman sydäntä kohden?

Mauno.

Kuule fitten totuus: niin on asia, mutta tästä ole ääneti kuin hauta; ja muista sanoneeni.

Martti.

Se on welvollisuuteni. — Kuinka hywänsä. Ihmisten olennon ja'an minä kolmeen luokkaan, jotka owat maa, helwetti ja taiwas.

Mauno.

Ja tämän jakauksen kanta?

Martti.

On naiminen. — Naimaton on maan päällä, onnettomasti nainut helwetisjä, mutta taiwaan ilossa tanssii onnellinen pariskunta. Mihin luokkaan joutuisi nyt tyttärenne herra Niilon kanssa? Pelläänpä, siihen toiseen. Tämä mies on tuhlaaja werraton, ja anna tuhlaajalle waikka miljoniam ja pian haihtuu kaikki pois kuin akanat tuuleen. Voi tytärtänne, jos kohtalonsa tämän miehen kanssa yhteen liitetään! Hän on tawoiltansa saastainen. Peeweli! hän mua inhoittaa kuin kärme.

Mauno.

Kaifeti nyt erehdyt. Luulenpa katsahtaneeni sywältä hänen sydämmeensä ja löytäneeni sieltä enemmän hywää kuin luulin.

Martti.

Tarkemmin katsokaat!

Mauno.

Sano minulle, Martti, miksi ei löydy yhtään vanhaa palvelijaa, joka ei ole nenäkäs ja kopea? Niin on ollut maailman alusta.

Martti.

Siis elämän järjestys, jota meidän täytyy kärsiä.

Mauno.

Mieltäni jä ärjytät, käy toimees, ukko, ja ole koskematta asioihin, joita et käsitä.

Martti.

Difein, herra parooni. Suutari pysyköön lestisjansä. — Minkä hinnan määrääte sianporjaisianne?

Mauno.

Mene hiiteen, porjaines ja talluffoinen! Suolifinko niistä nyt? Ne hautaa suohon, tahi käske joukko perfeleitä ne syötsemään järween korkeimmalta vuorenyrkältä.

Martti.

Siihen ensimmäiseen toimeen on minulla huono selfä, toiseen taasen huono usko. Yhteen perfeleesen uskon waan ja hän on Wiitalassa, se vanha lohikärme. Hänpä meiltä riistää niin hewon ja härän kuin emakon nasकिनensa, jos ei kitaansa wiskata wiatonta, lempeäsilmäistä karitsaa.

Mauno.

Martti, nyt tahdon jäädä rauhaan.

Martti.

Jumalan rauhaan! herra parooni.

Mauno.

Tätä tietä, ja käske tänne tyttäveni.

Martti.

Karitsan saatan uhriksi valmistettavaksi. (Menee vasemmalle).

Mauno (yksin).

Sä sitkeä ja uppiniskainen kami! Kuitenkin pelkään sun aavistawan oikein, pelkään että murheellisen tulevaisuuden lapfelleni rakennan. Mä tiedän, ettei hän tätä miestä taida lempeä. Pitääkö siis minun väkivoimin häntä syöksämän tahi ulos huoneestani Wiitalan werikoiralta syöstyksi tulla? Mitä teen? kahden wirran-kerroksen keskellä wäityn. (Elma tulee vasemmalta).

Elma.

Min tahtoo isäni?

Mauno.

Käy likemmä

Mun tyttäveni; asian tärkeän,
Mi kaiten elämämme onneen koskee,
Nyt sulle ilmaisen, mun Elmani.

Elma.

Ja otfallanne wallitsewi hö,
Ja kauheasti wäänthy huulenne.
Mun sydämmeni katkerasti kärsii,
Kun nuotonne näin synkeänä nään.
Oi taiwaan armo, paista hänen päällens
Ja poista tämä mielen pimeys!

Mauno.

Niin, armo taiwahan ja taiwas selwä
On täällä kohta ainoo suojani;

Mut taiwaan kans' on tunnoton ja kylmä
 Ja kylmempi viel' armo jumalten.
 Nyt tietä häviön kaiff' ryntäin käy
 Ja meill' ei ole pesää eikä luolaa
 Kuin metsän elävillä; eteenpäin
 Waan astelkaamme aina. Niin on laita.
 Sä otat kätees mytyn, minä sauwan.

Elma.

Mut emme epäele kuitenkaan.

Mauno.

Hän ei mua siirrä huoneestani! Kuule,
 Mun lapseni, mi on nyt päätöfsein.
 Mä riitaweljein kansja miekastelen,
 Ja jos ei kaadu hän, niin kaadun minä;
 Ja kaiffi hywin sitten; wäshnyyt
 On rauhafammioonsa ehtinyt.

Elma.

Ja tämä onpi wakaa päätöfjenne?

Mauno.

Jumal'awita! Mä hänen läwistän
 Tai nielee oman werein musta multa.

Elma.

Mua ennen päästä täältä, kuolema,
 Kuin näitä hirmutöitä näkisin.

Mauno.

Toi löytyy pelastukseen yksi tie,
 Mut yksi waan, ja sinulla on woima
 Se awata, jos tahdot.

Elma.

Sanokaat,
 Mill' ihmetyöllä tämän tehdä taidan.
 Mä kaiikki onneksenne alttiiks annan
 Ja walmis olen mihin waaditte,
 Pait käymään wastoin Luojan käskyä.

Mauno.

Siiis huomaa mitä sanon. Herra Niilo
 Sua ankarasti lempii, jumaloitsee;
 Hän sydämmensä tunteet polttawat
 Sua kohtaan isällesi ilmoitti,
 Ja filmänsä kuin kaffi tulta leimus.
 Suo sydämmes ja onnes hänen huomaans
 Ja naimakontraktihin nimes piirrä,
 Niin pelastettu onpi isäs wanha;
 Niin, kohta, paikalla,
 Kun nimes liittokirjassa waan löythy.

Elma.

Mun isäni,
 Mä häntä koskaan lempiä en taida.

Mauno.

Miks et?

Elma.

Mun sieluni on häntä vastaan.

Mauno.

Di! keskustele jä waan sielus kanssa
 Ja poista tummat, mielettömät tunteet.
 Mä tiedän, tämän miehen luonnossa
 On paljon ylewyhttä löythywä,
 Jos luulemmekin ylenkatsetta

Tai röyhkeyttä tai senlaista muuta
Hänen uroskaswoisjansa huomaawamme.

Elma.

Mun lempein ijanlaiden leimuaa
Waan häntä kohtaan, jolle kerran wannoin
Uskollisuuden walan kuolemaan;
Sen wannoin minä ja sen wannoi hän.

Mauno.

Mun saattaa närkästyämään tämä puhees.
Sun walasi on tyhjä, mitätön,
Kosk' isäs tietämättä kihlavit,
Ja onnes liitit wihamiehein poikaan.
Mut jättäkäämme tämä. Kuinka hywäns,
Sun sydammesi hirmuwaltias
En olla tahdo. —
Siis synkeet tunturit mun piirittää
Ja toiwontähti ijanlaidiksi
Nyt kowan onnen mustiin pilwiin sammuu.
Mut kohta wuotaa weri koskena,
Ja tulfoon kuolema ja helwetti!

Elma (polwillaan isänsä edessä).

Mun armas isäni, ma rukoilen,
Wieroittakaatte mielestänne pois
Tää werinen, tää julma kostothyö.

Mauno.

Mä tyttärtäni rukoilen, mut turhaan.

Elma.

Te multa mahdotonta rukoillette.

Mauno.

Sä multa mahdotonta rufoilet.
 En anna itseäni kaahata
 Kuin koira huoneestani ulos,
 Sen miehen kautta, jota wihaan;
 En myönny siihen.

Elma.

Me nöyrtykäämme sallimuksen alle,
 Niin rauha jälleen sydämmiimme palaa.
 Oi! jättäkäämme koto tämä
 Ja itsellemme toinen etsikäämme.
 Se waikk' on pieni maja, mutta ilo
 Ja rakkaus ja lewollinen mieli
 On majasfamme uskollinen wieras.
 Ja hallituksesta tän pienen huoneen,
 Sen asujanten rawinnosta aina
 Mä, kaswinisifareni kanssa,
 Don äitillisen huolen pitämä.
 Osaamme kutoa ja neuloa
 Ja kullall' ommella, ja asfareihin
 So aikaisin mä olen tottunut,
 Ja siitä kaswatustanne mä kiitän.
 Siis älkääät murehtiko, wapaasti
 Waan ottakaamme vastaan kohtalomme.

Mauno (erikseen).

Haa! tämä sattuu, osaa kaikkialle
 Kuin säteet aurinkoisen kultaloimost'.
 Waan eipä auta, jyrkkä olla täytyy,
 Tarkoa kiinteästi wiimeiseen.

Elma.

Te o'otte äänetön.

Mauno.

Mun tyttärein,
 Nyt sanojasi menettelet hukkaan,
 Mun päätöksien on järkähtämätön,
 Ma lujana kuin ikuvuori seisoo.

Elma.

Te olette mun armas isäni.

Mauno.

Nyt en ol' armas; tuho lähestyy
 Mun huonettain, ja karfaista mun täytyy
 Nyt sydämmeni kovaaksi kuin teräs. —
 En kärsi tätä. Ylös, tyttärein,
 Ylös paikalla, ja heitä rukoukset.

(Elma nousee ylös)

Nyt jääköön tähän neuwonpitoimme,
 Mut huomenna sä lausu päätökses.
 Ja tätä ellös unohda:
 Jos tahdot, niin mun taidat pelastaa,
 Jos et, niin kuolen tahi suoletan.
 Di, kuolon sylihin mä halaan päästä! —
 Mun poikani, mun Paulini, jos kerran
 Sun vielä näkisin. — Sä kaunis olit,
 Ol' katsees thyni, vakawa ja kirkas
 Kuin puhtaan neitseän, mutta uskallus
 Kuin jalopeuran pomesfasi löytyi.
 Di, tahtoifinpa ennen kuolemaani
 Sua kerran syyleillä, mun poikani! (Menee).

Elma (yksiin).

Di, tahtoifinpa ennen kuolemaani
 Sua kerran syyleillä, mun Tyfoni!
 Mi ihanuus, kun murhe meitä painaa

Ja muiden onnettomuus rentoilee,
 On muistaa lempeet' kuuva kultasemme,
 Mi paistaa tänne mailta kaukaisilta
 Kynnelten sateen läpi. Di, mun Tyhoin,
 Niin kaunis kuni päivä autuuden,
 Min' hekuman jä sielulleni annat
 Kun muiston temppelisjä kanssas käyn!

(Hanna tulee).

Hanna.

Sisareni, minä tiedän sun sydämmes ahdingon; sillä kaikki olen kuullut. Suo anteeksi!

Elma.

Hän on mua kohtaan ankara.

Hanna.

Niin, ankara, ankara! Kuinka on mielenjä näin muuttunut?

Elma.

Hän winnoisjansa etsii kuolemaa ja veriseen taisteluun kii-
 rehtii, jos en kättäni ja sydäntäni anna Niilolle.

Hanna.

Mutta malta: et tarvitse kuin kirjoittaa nimes naimaliit-
 toon, ja isäs on pelastettu.

Elma.

Mutta mitä luvannut olen, tähtyhän mun viimein täht-
 tää, jos en häntä tahdo pettää?

Hanna.

Muistellaamme Niilon käytöstä tässä aijasja isäas kohtaan.

Elma.

Me olkaamme kuitenkin tekemättä wäärin.

Hanna (erikseen).

Oliko tämä wääritys ja synti?

Elma.

Huomenna hän tahtoo kuulla päätökseni.

Hanna.

Ei, ei ole tämä synti eikä wääritys. Muista: Niilon hengen sun isäs kerran lunasti melkoisen summan kautta, josta juuri alkoikin köyhyytensä; nyt on hän, se kiittämätön heimolainen, tilaisuudessa saman summan maksamaan takaisin ja perikadosta pelastamaan perheemme, mutta eipä tee hän sitä ellei hän palkinnoksensa, saaliiksensa saa sydäntäs, se häwytön, kunniaton wintio. — So'aistu on isäs, koska ei hän hylkii huomaakaan kaikkea ilkeyttä tämän kosijan käytöksessä.

Elma.

Mitpä näen kuinka suuri on wihan woima.

Hanna.

Niiloon enemmän kuin Wiitalan herraan hänen närkästyä pitäis; mutta molemmille tapahtukoon oikeus. Että Niilo isällesi maksaa, mitä hänen maksaa tulee, sehän ei ole muu kuin oikeus ja kohtuus. — Tule, sisareni, ja rohkeasti itjes warusta huomiseksi.

Elma.

Miten tulee minun tehdä? En tiedä, sisareni armahin.

Hanna.

Neuvoani seuraa. — Tule! (Menewät wasemmalle).

Muutos.

(Barooni Markuksen huone. Markus, Tyko, Pauli ja Yrjö tulevat periltä).

Markus.

Sisään, iloiset herrani! (Huutaen vasemmalle). Wiiniä tänne, poika! Paikalla! — Istukaat, wieraani, ja olkaat huoneessani kuin kotonanne, Seinen-wirran partahalla. (Istuvat ympäri pöytää. Wiiniä tuodaan). Teidän muistoksenne, herrat!

Yrjö.

Herrat Gallian maalta.

Pauli.

Teitä kiitämme.

Tyko.

Kiitämme maljan edestä ja tyhjennämme sen pohjaan Suomen kunniaaksi.

Markus.

Mille tuntuu teistä kylmä Suomenniemi?

Pauli.

Meitä miellyttää tämä maa.

Tyko.

Me sitä rakastamme.

Markus.

Shmeellistä kylä. Mitä miehättävää ja merkillistä tarjoo teille sen luonto?

Tyko.

Paljon.

Pauli.

Meitä haluttaa tutkistella kansaa, etenki sitä yhteistä.

Markus.

Tiedämpä teidän sen uuden hengen lapsiksi, joka parhailaan on ympärileviämässä tässä Euroopassa, ja joka viimein waltakunnat ja kaisen järjestyksen kumoo ja ihmiskunnan häwitukseen saattaa, jos ei sitä ajoissa estetä, kuristeta, että waifenee hän ijankaikkiseksi willivaltaansa saarnaamasta. Wälttämättömät owat täällä etewyhyden oikeudet ja säätyin pykälät. „Tee talonpojalle oikein, waan älä hywin“, se on wakuutukseni alamaisiani kohdellesa. Sumal' awita! hälle oikeuden teen, en kynnen-mustan wertaa wäärhyttä, mutta jos hän pyrstöjänsä tahtoo rönhistellä, niin . . .

Drjō (erikseen).

Katsos hänen filmäripseitänsä ja kauhistu. Nyt laukee sieltä kowa ampuma. — Syy!

Markus (lyöden nyrkkinsä pöytään).

Reppiä selkään!

Drjō.

Haa!

Markus.

Haa, Drjō! Oletpa juuri weitillä, sen tiedän, mutta pidämpä sinusta, waikkei löydy sinusja pisarata aateliwerta.

Drjō.

Ei pisarata. Se on puhdasta, herra.

Markus (nauraa).

Mutta juo, sinä junkkari. Suokaat, herrat. — Jos, katfellesfamme mailmaa, eri lailla aattelemmefin, niin olette nyt kuitenkin wierainani, ja onneton se, joka teitä huoneessani loukkaa. — No, mitä aattelette herrasta Kuuselasja, josja käwitte eileen?

Tyko.

Hän tuntui kelpomieheksi.

Markus.

Ja hän on kuitenkkin pahin vihamieheni.

Tyko.

Ikävä asia. Se tietysti häiritsee elämännen rauhaa.

Markus.

Ei hätää.

Tyko.

Epäilenpä. Mutta toivokaamme tämän vihan viimein karfoittuvan kauwas ja ystämyyden astuwan sen siaan.

Markus.

Ennen teidän Ardenni- ja Pyrenean-wuoret toinentoistaan fähvät suutelemaan, kuin jowintoon me; ei elosja täällä eikä tuolla, kylmän haudan toisella puolla. Tultuamme yhteen helwetisjä, säästämme pä perfeleiltä kaiffi waiwat meitä kohta. Ras kuin me oikein toinentoistamme siellä kouristelemme, niin laskewatpa tulihaarunsa pimeyden enkelit ja katselewat meitä suurilla silmillä. Jos joutuisimme yhteen taiwaasja, joka tosin olis kepponen, niin toinen meistä sieltä Pietarin ulospotkaista täytyis.

Pauli.

Ankara wiha, ja läheisimpien naapurien wälillä.

Markus.

Näistä tienoista hänet kohta siirrän, se on wallasjani.

Tyko.

Millä keinolla, herrani.

Markus.

Tämä on afiamme: Wuotta wiisitoista sitten, lainasin hä-

nelle summan rahaa, luvaten sitä häneltä ei ennen vaatia kuin tämän ajan mentyä, ja nytpä on se mennyt. Tuomio on jo kädesfäni, ja kahden, kolmen auringon kiertyessä on sekä talonsa että suurin osa irtaintansa minun, ja maantiellä seisoo mies. — Triumpf!

Tyko.

Eikä armoa yhtään?

Markus.

Wiivhytystä ei tiimaakaan, se on päätösfeni.

Pauli.

Herra parooni, teidän maljanne juon, toivoen teille onnea kahden kartanon hallitsijaksfi.

Markus.

Minä kiitän, herra Bertram. Mitä kuitenkaan en hallitse enään kauwan, kohta heitän kaikki ottopoilani haltuun.

Tyko.

Ärettömästi lienee hän teitä kohtaan tästä kiitollinen.

Markus.

Olenpa huomannut hänen rakastawan minua hellästi kuin oma lapsi, ja siwä on käytösfensä kaikin tavoin. Ja kuitenki, vuosia muutamia sitten, hän riehui, niellen elon hekkumaa; mutta myrskylä asettui ja myrskyn jälesfä tuli kaunis ilma. — Kiltti poika aina siitä asti koska otin hänet huoneesjeni.

Tyko.

Oman poikanne teiltä tempasi onni armoton?

Markus.

Hänet tappoi jota.

Tyko. Ja siitä olette varmaa?

Markus. Uskottava asia. Tosin haastelee maineet ristiin.

Tyko. Jos hän palaisi kotihinsa takaisin?

Markus. Jän kotoa ei ole hänellä enää.

Tyko. Olettepa isänsä te.

Markus. Häntä en tunne, hänet olen hylännyt.

Tyko. Kova oli kaiheti syhy tekoon niin kovaan teiltä.

Markus. Hän ei käyttänyt itseänsä isäänsä kohtaan niinkuin pojan tulee. Piina ja kuolema! hän kihlasi vihamieheni tyttären, ja tästä sain vasta tiedon koska hän jo oli sotaretkellänsä.

Tyko. Mutta jos hän nlenantais entisen morsiamensa.

Markus. Niin on hän wintiö, ja kassinferroin hänet hylkään.

Tyko. Mutta jos morsian hänet pettäis.

Markus.

Yhtäkaikki; hänet olen hylännyt, ja siihen antoi hän mulle syyn.

Tyko.

Yhtä kysymystä olen mietiskellyt: Kylmenistö koskaan lem-
men linna häntä kohtaan, jonka suonissa oma weremme wirtaa?
(Ketken äänettömyyttä).

Markus.

Herra, hän on minun lapseni. Totta sanoen, häntä muis-
telen usein. Urhea poika ja sanassansa pyshyvä aina wimmaan
asti; perintö weressä. — Waan, mitä päättänyt olen, seisoo,
seisoo ijankaikkisesti. Tieto aina päätöksesämme pyshneemme
antaa ehjyyden tunteen, woiman hirmuisen, ja katsanto säkeniä
iskee. — Mitä, jos sanani söisin, jota ennen en ole tehnyt?
Mitä, jos kokuilija moniwootisesta kokouksestansa äkisti kadot-
taisi puolen? Ei! Niin olkoon kuin määrätty on. Oma poi-
kani on perinnötön, ottopojalleni tulfoon kaikki.

Tyko.

Mitä, jos nyt myöskin hän, näin sanon leikin wooksi, ru-
peisi kiehtomaan tätä kiellettyä hedelmää, siihen pakoitettuna sen
sokean jumalan nuolelta?

Markus.

Kohta säätökseni kumoon, hän marsjifoon Wiitalasta, ja
kerjäläinen maantieltä saakoon kaikki. — Huomatkaa: kuoltuani
on suurin wihamieheni herrana tässä, jos ajoissa en katsoisi jou-
kun toisen etua; sillä hän, jolta kerran sain hengen ja hän, joka
tätä herra Maunoa on kantanut rintansa alla, he syntyisin olit
samasta kohdusta.

Tyko.

Sa jukuwihapa taitaa näyttää näin hirweän karwan.

Markus.

Totta, mun herrani. — Mutta juokaat; te myös, herra Bertram, ja poistakaat tämä alafuloinen muoto. (Niilo tulee).
Donnerwetter, mon cher Niilo! Oletko viimein kotona?

Niilo.

Suokaat anteiksi, isäni, anteiksi, herrat. Wiivhyinpä kauwemmin kuin tahdoin. (Istuu toisten seuraan).

Markus.

Mutta hifootpa, poikani.

Niilo.

Sahastanne ratjastin yli kiwisen mäen.

Markus.

Nytpä jäähdytä kuumuutes. (Kaataa hänelle wiiniä). Täsjä, mies! — Ja nyt, herrat, juon minä pohjaan ja toiwon teille hywää yötä.

Pauli.

Hywää yötä, herra parooni!

Tyko.

Maatkaat makeasti! (Markus menee wasemmalle).

Niilo.

Makeasti, mun isäni! (Erikseen). Hywä että menit. Nyt aika huimaus; sillä tämän kohtuullisen elämän kautta, jota mun nähn vuoski täsjä täytyy elää, itjelleni liifamäärän kokoon woi-mia, ja mieli temmeltää. — Mutta hywällä tiellä owat asiat; toiwon paistaa firikkaanmin kuin koskaan ennen. (Ääneensä). Istämät, tyhjentäkääät klasinne ja täyhtäkääät ne uudestaan jälleen. Minä paikalla kumoon kaffi. (Suu pohjaan kaffi klasilista).

Eyko.

Olettepa wauhdissa.

Miilo.

Wihoisfani juon.

Eyko.

Miksi wihoisfa?

Miilo.

Kirous! Tulenpa Ruuselasta, ja parastani olen koettanut saattaakseni näitä naapureita jowintoon, mutta mahdotonta. (Juo).

Eyko.

Sammumattomaksi tuntuu heidän wihansa.

Miilo.

Wjankaiiffijesti.

Eyko (erikseen).

Ratsokaamme kuinka hän itsensä tässä asiasfa kuwaa. (Mä-neensä). Ankara oli kaiketi tämän wihan alkusyy?

Miilo.

Waltiolliset eriseurat sen synnyttiwät. Jos teitä miellyttää, niin tahdonpa teille kertoa tämän näytelmän, jossa minulla myös oli osa toimintoon; sillä missä jotain uskallettawaa tarjotaan, siinä kernaasti olen minä. — Mutta olenhan lapsikas haastellesfani niskani poikki. Oh! hywät herrat, siitä, jota nyt kähn kertoilemaan, mun taidatte saattaa hirteen; majesteetin rikofsesta, näettekö, niinkuin se kuulus, ja syystä kyllä, ystävät.

Eyko.

Olfoon teiltä kertomatta se, jota katuisitte.

Miilo.

Olettepa ystäwiäni, ja menestykää! huoneesfamme kauwan.

Tyko.

Teisjä olemme aina kohdanneet hyväntahtoisuutta.

Miilo.

Sloinen maljanne, towerit! (Suovat). Suo urheasti, mun Drjöni. Sinä tiedät kaikki.

Drjö.

Yhtä ja toista, mutta siitä ei mitään.

Tyko.

Hänen poskillansa jo wiini hohtaa.

Miilo.

Näin oli tapaus, kumppanit: Sommoinentin aika sitten, koska olin vielä nuorukainen, mutta sydämmellä liekehtiwällä ja funniata himoowa, wiskasi kohtalo meidät, herra Markusen, Maunon ja minut hovi-ilmaan, jossa silloin kiwaasti riehui eriseurain myrskyt. Samaan liittoonpa kuuluimme silloin Markus ja minä niinkuin nyt ja ainakin. — Olipa tekeillä nerokas tuuma, taitawa juoni, tarkoittaen kumota silloisen hallituksen ja — tuon aatelistolta oikeudella wihatun talonpoikakuninkaan ja jälleen teloillensa saattaa asiain entisen tilan. — Päämaalia kohden jo kaikki tarkasti kulki, mutta astuipa äkisti eteenme tuo tunto-arka Mauno ja katkaisi juonemme. Hän wainusi aikeemme ja uhkasi ilmi-antaa koko seikan, jos emme kohta pyhäyisi kapinoitsemasta. Häntä uhkasimme takaisin, sabattelimme asiaa pitämään salassa, mutta turhaan, järkähtämättömästi käwi hän lupauksensa täyttämiseen. Silloin julmistui Markus, wetosi mielekään, ja pian kohtasivat nuoruuden-hystäwät toinentoifensa taistelotanterella, jossa kiukkuinen onni Markusen haawoitettuna maahan kaatoi. Niin tapahtui, ja siitäpä heidän ääretön wihansa.

Tyko.

Ja siihen myös päättyi waltiolliset tuumanne?

Niilo.

Kaikki. Mutta pahoin olin sekunut asiaan minä, jonka
fia oli etunenässä. Köysi tai pyövelin firmes ei ollut enään
kaulastani kaulana.

Pauli.

Te pelastuitte kuitenkin.

Niilo.

Hän, joka mun waaraan saattoi, mun pelasti taas.

Tyko.

Herra Mauno? Uskonpa hänet ylewäksi mieheksi.

Niilo.

Sydän kultainen ja rehellinen mieli on miehellä, se wi-
hanjuopansakin myöntää täytyy. — Häntä kaimeli että hän tiesi
saattaneensa piilun heimolaisensa niskalle, ja huomasi, että ra-
halla, joka paljon woi, henkeni vielä taitais lunastua. Siihen
tarwittawa summa, jolla juuri hän aikoi maksaa welkansa Mar-
kufelle, oli hänellä kädessä ja sillä hän mun päästi kuolemasta,
hän mun sitoi ja päästi. — Tässä istun nyt, kohta haltiana
Wiitalan ja Kuuselan. Mutta peijakas! wiskaisenpa pian kaikki
kädestäni taas. Minä Dnnetarta kiusaan.

Tyko.

Mitä sanotte?

Niilo.

Sydämmeni mun kenties pakoittaa tekoon, joka multa siir-
tää kaiken maallisen hywän. (Grittäin Drjölle). Neito on huo-
menna minun. Uskotko?

(m) Drjö.

Häntä terwehdellä koluta.

Tyko.

Miksi kadottaisitte kaiken tämän rikkauden, jonka omistajaksi jo olette määrätty?

Niilo.

Miksi hylkäsi herra Markus oman poikansa, tefi hänet pe-
rinnöttömäksi? Siitä syystä, että poika kihlasi Kuuselan tyttä-
ren. Minä samoin teen ja kadotan kaikki paitfi häntä. —
Mutta nytpä ilmaisin tärkeimmän salaisuuteni. (Erikseen ja nous-
tuaan istumasta ja wiskattuaan tuolinsa wihaisesti nurin). Häwi-
tys ja kuolema! Että olen näin karttamaton. Se firottu wiini!

Tyko.

Mikä waiwaa?

Niilo.

Eipä mikään. Mutta jos kaiken tämän nyt olisin ilmoit-
tanut wintioille . . . Mutta teiltä en tarwitse waatia salaisuus-
den lupausta. — Ei! täytyypä teidän mulle luvata kaikki pi-
tää kätkösfä.

Pauli.

Olkaa rauhassa; sen lupamme.

Tyko.

Runniamme nimesfä. — Mutta tämä epäilyksenne ehkä
loukkaiji meitä.

Niilo.

Olenpa kokenut mies.

Yrjö (asettaen Niilon tuolin fiollensa).

Mutta istu ja ole iloinen taas.

Niilo (istuu).

Iloinen, iloinen! Juokaamme!

Tyko.

Leidän muistoksenne!

Pauli.

Ja kaiikki lemottomuus pois, herra Niilo.

Tyko.

Mitä ilmoititte, on luonnollinen asia, luvallinen ja ihana.
— Te lemmitte tätä neitoa?

Niilo.

Sumal'avita! sen teen.

Tyko.

Raunis tyttö, ja siewäluontoiseksi hän tuntui myös.

Niilo.

Niin, eikö ole hän kaunis? Ihanat filmät!

Tyko.

Ruin tähteä kaffi.

Niilo.

Kirikkaana otja kaarteleitse.

Tyko.

Ruin kesäpäivän taimas.

Niilo.

Ne kiharat fitten!

Tyko.

Hämäräiset pilwet taimaan korkeudessa. Efsyhä jos fais
niiden yöhön!

Niilo.

Mikä jymä, hellä ja lempeä ääni!

Tyko.

Kuin läntisen hyminä lehtilaaksoissa.

Miilo.

Ja hänen juunsa! Herttainen! Niinkuin naisen juu, niin on myös Mutta tähtäileepä minua filmänne kuin (nauraa) mustasukkaisen.

Tyko.

Ja olisiko ihme?

Drjö.

Crehdytpä, Miilo. Herra Charlemagne on samassa asemassa kuin Pohjan susi.

Miilo.

Hänellä on itsellään. Kaunis tyttö? Juokaamme hänen maljansa, ja toinen minun kultaseni muistoksi.

Tyko.

Hänen lempensä lienee totinen ja luja, ei huoli hän waikka menis teiltä rikkaus kaikki?

Miilo.

Niin kelpaan toki. Mutta toivo, pyyhäkseni kuitenkin perintö-oikeudessani Wiitalaan, ei ole vielä haihtunut. — Markus ja minä olemme aina waltiolliset liittolaiset, mutta katselipa oma poikansa alati elämätä toiselta kannalta, ja eroitus tainkaltaisissa wehkeissä on woimallinen katkaisemaan liikeisimmätkin heimouden siteet ja williwieraista tekemään lujat ystävät, liioinkin koska seistään vielä haarniskoittuna tanterella. Siis ehkä katshaata herra Markus tähän hantkeeseni wähan leppeämmällä filmällä kuin silloin koska kysymys oli omasta pojastansa. — Raikki toiwon käywän hywin.

Tyko (erikseen).

Eikä ole toimeesi ilman perustaa.

Niilo (erikseen).

Etpä myönnä siihen, elatusifäni ankara, sen tiedän, mutta tiedämpä myös mihin sulle annan matkakirjeen. (Ääneensä). Ihana tyttö! (Suu). Sulawa suu! Niin, lemmekäs impi! — Mutta kuitenkin minä, mies hurja, wallaton, näitä Melpomenekasvoja kawahdan, häntä kainoon ja lempiin kuitenkin; sillä yhteys tämänkaltaisen naisen kanssa, yhteys niin lifeinen kuin luonnon suloinen ja salainen ajetus waatii, siinä on ihastus ihmeellinen.

Tyko (erikseen).

Sinä saatana!

Niilo.

Yksi seikka kuitenkin, yksi lapsellinen asia tässä tahtoo juonitella. Ujuupa niinkuin joku tumma pelko neidon powessa, että palaisi vielä sotaretkeltänsä entinen sulhaisensa, petoksesta joimaten entistä morsiantansa. Muutoin on tämä ensimmäinen lemmittyys jäänyt hänestä jo kauwas unohduksen sumuun.

Tyko (erikseen).

Tästä tahdon varmuuden.

Niilo.

Mutta huomenna on kaiikki päätettävä. Tuli ja wäläys! Huomenna! Tykö, käy puhemiehekseni koreasti sinä.

Tykö.

En, ystävänäni armahin.

Tyko.

Tässä, herra Niilo, teille sydämmenne ambassadeur. Suo-
faat mulle käytettäväksi tämä toimi.

Pauli (erikseen).

Mitä!

Urho (erikseen).

Mies hulluttelee.

Miilo.

Te, herra, te mielisitte tulla puhemiehekseni! Olettepa liian hyvä. — Mutta sopisko tämä muukalaisen?

Urho.

Hywin, miehen joka on syntynyt Champagnen kultaissilla rinteillä. Ja enkö ole teidän sydämmellinen ystäväanne? Meidän tunnen myös. Kaikki sopii hywin.

Miilo.

Hyvä, mun herrani! Ja nytpä kessin juffelan keinon, joka kaikki esteet lempeni tieltä laakaisee pois, nimittäin jos siihen suostutte.

Urho.

Mikä on tämä?

Miilo.

Ui! ilkeä nimipä sillä on, walheeksi sitä tutsutaan; mutta ainoastaan tyhmät tuffipäiset, ahdasrintaiset eiwät näe että löytyy tätä olentoa kaksi lajia: yksi heistä on alhainen, petollinen, maassa matelewa kärme myrkyllisellä hampaalla, mutta toinen poutapäähysenä liwerteleee, rakennellen rauhaa ja sowingtoa. Ja tämänpä tahtoisin pistää poweenne nyt. — Uljaat nappaukset, herra franskalainen. Olettepa miehen, herra Markuksen pojan kumppani, joka sotakentälle kaatui, hänen viimeisen rukouksensa kuulitte, sen lupasitte täyttää, jos sota teidät kuolosta säästäis. Ja pyhysipä hän teitä terveisensä saattamaan isällensä ja morsiamelleen täällä, ja sitten hän silmänsä ummisti ijankaikkiseksi. Nyt, sodan melskeistä elossa, olette lähtenyt reisuihin ympäri mailmaa, ohjaten myös suuntanne tänne synkeään Pohjoiseen, jossa löytyy kuolleen sankarin morsian.

Drjöö.

Mutta käykö asia päisin enään? Miksi vasta monen päivän päästä hän ilmoittaisi sanomansa?

Miilo.

Minoastaan ämmät ja liprat miehet ovat mieluisan kerkeät sanomallaan, huolimatta onko se ilon vai murheen sanoma. — Asia käy laatuun, ja turhasta lewottomuudesta se pelastaa tytön. Kuolleeksi tiedämme miehen warmaan, mutta neito luottaa uniin ja alkain ennustuksiin ja pelkää hänen takaisin tuloansa. Mutta tämä juoni, tämä wiaton kawaluus kurjan pelkonsa katkaisee ja saattaa onnen Ruuselan kauniille tyttärelle. — Mitä sanotte, herrani?

Tyko.

Mitä lupasin, sen tähtän, enkä unohda esitystänne, josta kenties on hyöty teille molemmille.

Miilo.

Käteenne!

Tyko.

Täsä.

Miilo.

Diwallista! — Enemmin wiiniä! Ihanaasja haurauksesja meiltä menköön kaunis kesä-yö. Enemmin wiiniä! (Menee oikealle).

Pauli.

Mitä, ystäväni! Käwisitkö narritukseen?

Tyko.

Puhemieheksensä rupeen. Paras feino neitoa koetella?

Drjöö.

Katso mitä teet.

Tyko.

Mitä olen luvannut.

Pauli.

Se ei tapahdu.

Tyko.

Ken taitaa mua estää?

Pauli.

Tyko, sua rufoilen: ole järkewä.

Tyko.

Tehtäväni teen. — Di kuolema! Minä kohta, kohta joko itseni ilmoitan tai siirryn pyrstötähden kaukamatkoihin tästä ihanaasta helwetin auringosta, joka mua puoleensa wetää ja taasen puolestaan sa wiskailee häwityksen kylmyyteen. — Mikä tuska tämä teeskellys isäimme huoneissa! Tätä leikkiä en kestä, henkeni tukehtuu! (Menee kiiwaasti ulos).

Yrjö.

Häntä turhaan waroitamme.

Pauli.

Sfänsä pää, itsepintainen ja wäliwaltainen, mutta sydämensä, lahja oivalta äitiltänsä, kaiken hywyhden ja lemmen tullaarri on. — Nyt hän riehuu. Di, Tyko! pelkäänpä, että päälles wedät kowan kohtalon.

Yrjö.

Kuinka suortuu tämä wyhti, kuinka loppuu leikki wiimein?

Pauli.

Bahinta pelkään. — Mutta tästä lähti hän winmoisjansa. Minä seuraan häntä. (Menee. Niilo tulee wiinipullo kädesfä).

Niilo.

Ystävämme owat menneet?

Drjö.

Suokaamme heidän nauttia hetki raikasta ilmaa.

Niilo.

Meidän nauttiesjamme wiinimarjan nestettä. — Suo, Drjö! Kohta, toiwon minä, häisjäni klaseja kilistelemme. — Vielä olen vapaa, mutta pian se enkeli mun lujasti kahleisinsa sitoo.

Drjö.

Lujasti kuin enkeli Mikhael sitoi Lusiferuksen helwettiin. (Suo, Niilo katselee häntä tarkasti).

Kolmas Näytös.

(Sali Kuuselaassa. Elma ja Hanna tulewat wasemmalta).

Hanna.

Nyt uljautta waan ja viimein kaiffi
 On purjehtiwa toiwon satamaan.
 Käy miettimättä esiin; oikein teet
 Ja järjellisesti, sen tietää mahdat.
 Niin tahtowatpa itse taiwaan woimat,
 Ett' ansaitun saa wäärhyys rangaistuksen
 Ja palffans hyyhyys. — Ole huoleti
 Mun sisärein, käy toimeen wakawasti.

Elma.

Mä ankarasti pansfaroittuna
 Nyt seison tässä; peli alkafoon.
 Ja jospa oiskin mieli synkeä
 Kuin syksyn yö, niin ilon naamarin
 Nyt murhe-kaswoilleni panna tahdon,

Ja mitä katkeraksi sydän tuiskaa,
Sen ilmoittakoon ihanaksi kieli.

Hanna.

Raiif' omistufoon! —

Mut isäs, luulenpa, jo lähestyy.

Mä riennän pois ja tämä päätökses

Se nähyköön kuin muutos, syntynyt

Sun omasta, wapaasta mietteestäs,

Waan ei mun kehoituksieni kautta.

(Menee).

Elma (yksin).

Miin; käyköön näin, ja koska on se tehty

Miin owi Tuonen mulle auekfoon.

En pettää taida Tyhoa, mut isäin

Mun täytyy pelastaa; se pelastus

On kuolemani, koska Niiloakaan

En pettää taida.

Oi tuskan päivä! — Mutta Kalman herra,

Miin toiwon, minut päästää. Niennä, riennä

Mua syleilemään, kylmä sulhainen!

Tul', painu vasten sydäntäni kuumaa;

Sun muutoin wäkiwallalla mä tempaan

Pois hautaan morsiusunta kanssain maata.

No, ellös wihastuko minuun, taiwas,

Kun muuta tietä syömmein tuskasja

Ei filmäin näe, ellet itse jä

Pian pääätä elämäni kuumetta

Ja walmiista mua matoin morsiameksi.

Mä toiwon tofi, että tämä liekki,

Mi tummasti jo liehkuu lampusjansa

Pian näisjä myrskyisjä on sammurwa.

Nyt hetki wielä woimaa, wireyttä,

Ja sitten pääni alas kallistan

Kuin laakastuva sukkanen.

(Mauno tulee oikealta).

Tuos' isäin. Tule teeskelyksen henki,
Nyt, murhe, ilon aurinkona loista.

(Ääneensä ja lähestyen isäänsä).

Mun isäin, toivon hyvää huomenta!

Mauno.

Mun tyttäreni, minä kummastun.

Kuin päivä katsantosi säteilee

Kun murheen muotoa mä warroin sulsta.

Eä olet iloinen?

Elma.

Näin koska murhe

Tääll' ilon vaatteukseen pukeun?

Mauno.

Ei koskaan tätä tulen välkkyneä

Voit näyttää kasvot synkkämielisen.

Mut mistä ilos? Mihin päätökseen

Nyt olet tullut afiasamme?

Elma.

Mun lempein voimall' uudella nyt hohtaa.

Tän' yönä paljon häntä muistelin.

Mauno.

No ketä muistit, lapsiin?

Elma.

Niiloa.

Mauno.

Eä lempisitko häntä?

Elma.

Ei ruma ole hän; ja ihailenpa
 Mä käytöstänsä rohkeet', uljasta
 Ja aina miehukasta olentoa.
 Hoo, piikkipartansa ja kiharansa
 He häntä soristawat oivasti,
 Ja äänensä on niinkuin raudan kalfe. —
 Mut mikä käännös! Tätä kaikkea
 En hymärrä. Mä rakastanko häntä? —
 Sen tiedän, että tämä lempeni
 Ei armahinta, korkeimpata ole,
 Ei sitä pyörryttävää hourausta
 Mi taiwaan tienoon meidät nostaa
 Ja saattaa wertaisiksi jumalain,
 Ei ole tämä sitä.

Mauno (erikseen).

Syvästi

Sä lemmeit Tykoasi; sen nyt näen.

Elma.

Mut sanotaanpa: tämä raffaus
 Tuo harvoin meille onnen maallisen.
 Miks'ei, miks'ei? Se onko helleisyys?
 En usko sitä, koska äärettömyys
 Ja pohjattomuus lemmen mitta on. —
 No, miten ollee. Näitä kaikkia
 Mä mietiskelin yönä menneenä
 Ja kauppafrimaan nimein piirtää päätin.

Mauno.

Miks' otjallas on tämä helmikaste?

Elma.

Sen helle sielusi esiin tuo,
Kun sinne tänne sydämmeni wetää.
Te ootte tyhtywäinen, isäni?

Mauno.

Tää on siis mieles wapaa taipumus?

Elma.

Dhön järjellisen tekewäni luulen.
Mä sanoin: nimeni mä kirjoitan;
Ja enemmänhän ette multa waadi?

Mauno.

Mun armas tyttäreni, wanhan isäs
Sä pelastat.

Elma.

Ja siitä iloitsen.

Mauno.

Mut woi, jos minun tähteni
Sä oman onnes ijankaikkiseksi uhraat!

Elma.

Mua Jumal' auta.

Mauno.

Tuskas' olet, haa!

Elma.

Mun isäin, missi tämä epäily?

Mi teille onneks on, se mulle myös.

Mi uhraus on meiltä suuri hälle,

Ken antoi meille elon kipenän?

Mauno.

Sua Herra suojelkoon, mun hyvä lapsiin!

Elina.

Ken tulee? (Tyko tulee periltä).

Mauno.

Herra Charlemagne! Terwe tuloa! Missä towerinne?

Tyko.

Yksin tulen ja ajan toisen asiaa, ja olenpa kenties liian rohkea. Niin, pyhdänpä puhutella tytärtänne ja kahdenkesken.

Mauno.

Miksi juuri kahdenkesken?

Tyko.

Teidän luvallanne, minä olen herra Niilon lähetyshies.

Mauno.

Siis on hän jotain teille ilmoittanut?

Tyko.

Asiasta joka koskee kahta sydäntä.

Mauno.

Mitä! Eikö katso hän sen waatiwan suurempaa kartta-waisuutta, koska kaikki vielä joku aika tuonnemmas pitää oleman sywänä salaisuutena.

Tyko.

Teitä kummastuttaa, että hän näin tärkeästä asiasta on antanut tiedon wieraalle, mutta wieraus käy tuttuunudeksi, ystävyydeksi. Luulenpa näiden muutamien päiwien opettaneen

meidän joteskin tuntemaan toinentallemme; ja taidanpa sanoa herra Niilon luottavan minuun lujasti, eikä petä hän siinä. Minä olen kunnian mies. Asian salaamisesta olkaat suruton, herrani.

Mauno.

Minä jätän teidät. (Menee).

Tyko (erikseen).

Hajatelemattomastipa tekiin jos käviin kertoilemaan jutun, jonka hän mulle saneli. Ja luulenpa niin ankaraa nostokantea tässä ei tarvittavan; hän vähemmällä myönthy, sen katseenja loimosta jo näen. (Ääneensä). Anteeksi, fröökini; sillä kaiketi kowin julkea ja sopimaton on teidän silmissänne tämä toimeni. Mutta huomattaat: minä olen maasta, jossa aatos lentää tehoon leimauksen wauhdilla, ja silloin wäikköwät kaikki arwelukset jalkaimme alla. Ja syh siihen, että herra Niilo näin hellässä, arassa asiassa heittää toimituksen toisen huomaa, on ihmeellinen kainous luonnosansa, niin hän itse on wakuuttanut. Ja sentähden, fröökiniäni, rohkenen minä nyt käydä hänen puhemieheksensä.

Elma.

Teitä pyyhän istumaan, mun herrani. (He istuwat).

Tyko (erikseen).

Tämä katsanto, taitaahan se enkelit lankeemukseen wietellä. Mutta nielkään mun pimeyden kurimus, jos horjahdan. (Ääneensä). Niin, tämä herra Niilo on minulle ilmaissut, että lemppii hän teitä.

Elma.

Sen on hän ilmoittanut isälleni.

Tyko.

Mutta ei teille?

Elma.

Ei. Mutta isäni ja minä asiasta joteskin olemme keskustelleet.

Tyko.

Ja mitkä ovat näiden keskustelemisenne seuraukset?

Elma.

Ovat hyvin suosiolliset Niiloa kohtaan, nimittäin jos hankkeenja on vakaa.

Tyko.

Hänen himonsa teitä kohden pyrkii voimallisesti. — Hän on siis teidän mielikuvailuksienne esineenä?

Elma.

Enpä kiellä, että on aatokseni paljon häneen ollut kiinnitettynä näinä viimeisinä aikoina.

Tyko.

Te myönnytte häntä seuraamaan halki elämän saaren?

Elma.

Minun pituudessa taitaisinko hänelle täysiksi olla?

Tyko.

En käy sitä wannomaan. Mutta nyt hän teidän tähtenne ei viten lepoa nauti; werensä kuohuu kuin syksykesällä sen ylewan kuninkaallisen härkähirwen veri. Mutta eihän ole tämä halajamisensa toiwoton? Te häntä sydämestänne lemmitte?

Elma.

Tämä kysymys mun saattaa punehtumaan, herrani. Ihana lemmityslemme se onpi tunnustaa, mutta kainostelemme pa

siihen muille antaa vastausta. — Olenhan vielä aiwan wä-
hän tuttawa kansjanne.

Tyko.

Kuitenkin hymnärtäväni luulen tämän puneh tumisenne syyn.

Elma.

Teidän oikein siinä toiwon tuomitsewan.

Tyko (erikseen).

Sä lemmit häntä. (Ääneensä). Tässä asiassa on teillä
ehkä joitakin epäilemisiä, jotka owat perustetut jo warhaisempiin
kohtauksiin sydammenne tarinasja. — No, älkäätkat katsoko minuun
noin ihmetellen ja älkäätkat pahaksi panko, jos lemmitthyne, Niilo,
olis myöskin tästä wirkannut jotain ystävällensä.

Elma.

Siis tiedätte?

Tyko.

Että Wiitalan pojan kansja te olitte kishloissa, hänen kans-
saan, joka wuosia muutamia sitten läksi sotaretkelle, ja jonka
kohtalo nyt on kätetty teiltä pimeyteen. Teidän myös eron-
hetkellänne tehneenne wakaan walan, ja juuri tätä walaä luulee
herra Niilo teidän muistelewan lapsikkaassa omantunnon sai-
raudessa. Niin, nyt kysyn teiltä, arwokaä fröökänä: katsotteko
tätä uskollisuuden walaä, jonka wannoitte entiselle sulhasellenne,
tärkeäksi, ijanakikisesti sitowaksi, waikka se wannoesjanne kuu-
luikin niin?

Elma.

Te kätte pitkälle.

Tyko.

Tätä rohkenin kysyä.

Elma.

Ja teille mun taasän puneh tuen wastata täytyy: huiken-
telo on naisjumun perisynti.

Tyko.

Unohtanut olette siis ensimmäisen ystävännne?

Elma.

Minua waiwaatte, herra.

Tyko.

Minä anteikfi pyyhän.

Elma.

Mutta kshymyksellenne vastaan taasen: heikko, huifentelewa on kurja nainen.

Tyko.

Sepä hänet hellätki tekee.

Elma.

Ta se hänet langettaa, hylätkytki tekee. Köyhyypä kuitenkin naisia, sen tiedän, joita ei Tartaruksen pimeys eikä herraus taiwaan horjumaan saattaa wois. Mutta miksi haastelen wafundesta enään minä? — Nytkä kaiketi hlenkatseen filmällä minua katselette; siihen on teillä syh. Ta eikö samoin hänellä, joka tahtoo minua waimoksensja? Että huolii hän pettäjästä.

Tyko.

Näin toiwoo hän käywän.

Elma.

Siiis etji tässä wertainen wertaiстанsa.

Tyko.

Dnni, onnihän on elon tarkoitus! Ta pyrkiesjämme sinupäin, miksi emme, jos niin tarwittais, miksi emme wetäis pientä wiiwaa yli jonkun pyhälän omantunnon wälirikjasja? Di, miksi ei! (Griksen). Nytkä kaikki yöhön peittyköön!

Elma (nousten istumasta).

Suokaat anteiksi, että pyhdän olla soimaufjistanne vapaa.

Thko (myös nousten ylös).

Frööfinäni, älkää erehtykö. — Mitä! Repisinkö alas mitä olen rakentanut? Ei, waan päättää sen tahdon funnialla. — Sulhasenne parhailtaan puutarhasja tuolla teiltä wartoo sanomata, ja jos se onnelliselta kuuluu, niin mieli hän kohta käydä asian kirjalliseen wahwistukseen.

Elma.

Naimasowintoon nimeni kirjoitan; se sana hänelle saattakaat.

Thko.

Sen onnellisen puolesta ma kiitän.

Nyt työni tehty on ja toiwonpa

Tään pyhän, wiattoman lempenne

Monin kerroin hedelmiä kantawan.

Elma.

Se vielä Manan kartanosja, siellä

Mis' soivat syyteet kuuset, kukoistakoon!

Thko.

Di impi kaunis, lempeä ja tyhni

Kuin kesä-höllä uneksuwa päivä,

Elä onnellisna, onnellisna aina!

Elma.

Mä kiitän. Mutta mikä waiwaa teitä?

Te ette jassa hywin?

Thko.

Hywin juuri!

Myt onpi sydämmeni keweä
 Kuin kuiwettunut lehti,
 Kun lempenne näin ihanasti loistaa
 Kuin pyhä kimmellys Olympin huipun.

Elma.

Lohikärmeen luolaan waiff'on wangittu.

Tyko.

Se hymyilee kuin päivän koitto.

Elma.

Miin, hymyhuulin Hinnominlasten laaksois'
 Se kähä taitaa häntä muistellen,
 Mi taiwaansa ja autuutensa on.

Tyko.

Teit' lähestyköön taiwaanwaltakuntanne,
 Puutarhast' autuutenne tänne kähkään;
 Mä hänet teille saatan, kohta, kohta!

(Menee).

Elma (yksin).

Sä eriskummallinen mies. Oletpa toki lapsi Etelän läm-
 pyisistä tienoista, ja sentähdenpä en käsitä luontoas ja mieltäs.
 — Hyvä että läksit, suoden mulle hieman aikaa hengähtää.
 (Hanna tulee vasemmalta).

Hanna.

No, sisäreni, toivonpa, kaikki on hywin?

Elma.

Hywin! Minä saan miehen. Sano, etkö tunne vähän
 niinkuin kateuden pistoksia powessas?

Hanna.

Näyttäähän siltä; sillä jamaassa, kuin hyöriin toimesa, käsiänne yhdistää, toivon koko naima-asian metsään. (Nauraa). Turhamielinen halu käydä puhemiehenä ja toiselta puolelta faateus nyt tuimasti toinentoistaan pomesani puskeilewat. — Mutta ole iloinen; kaikki onnistuu.

Elma.

He tulewat, ja liitto wahvistetaan. (Hellittää kaulaliinansa).

Hanna.

Miksi lasket liinas?

Elma.

Tässä on kuuma.

Hanna.

Tämä ei käy laatuun. (Sovittaa liinan jälleen Elman kaulaan). Wilautsessa astuwat sisään. — Oletpa lewoton. Mutta naimakivusta, naimakivusta. (Nauraa). Etkä naura sinä.

Elma.

En, Hanna. Miksi olet lapsikas?

Hanna.

Lapsikaspa olen. Mutтта kuinka walittawat lapset? „Jos mä nauran, te ette naurakkaan“. Ei, näin se kuuluu. „Jos mä laulan, te ette tanssikkaan, jos mä itken, te ette itkekkään“. (Peittää filmänsä ja itkee).

Elma.

Miksi itket?

Hanna.

Sydämmes tuskan tähden.

Elma.

Ei, nyt ole itkemättä!

Hanna.

Mäkepä silmäni sun sielus wimman, waikka huuleni leikkää ihwät.

Elma.

He tulewat.

Hanna.

Minä kiirehdin pois.

Elma.

Ole tässä.

Hanna.

Se ei jowi.

Elma.

Sua rufoilen, ole kanssani tässä.

Hanna.

Sinä tahdot niin. Minä jään, ja menen koska mua käsketään.

Niin siivilläpä hienoill' liehtoisin

Zumalten ilmaa taiwaasta sun päälles.

Mut nähtä heille ilon uljas muoto.

Elma.

Niin iloisesti katse leimutkoon

Kuin kuffasniitull' ennen patriarkan,

Hän morsiamens koska nähä siinä

Sai vastaan's kamelilla ratsastawan.

(Tyko, Niilo, Pauli ja Drjö tulewat).

Tyko.

Tässä, herra Niilo, on morsiamenne. Nyt käsi käteen!
(Niilo laskee itsensä polwilleen Elman eteen, suudellen hänen kättänsä).

Drjö (erikseen).

Nyt saatana on irti!

Pauli (erikseen).

Mitä täythyh mun nähä! Voi Tyhoa ja sinua, petollinen siär!

Miilo.

Tällä suudelmalla, fröökinäni, wahwistan ijankaikkisiksi lempeni teitä kohtaan.

Elma.

Mutta nouskaat ylös, herrani; isäni tulee. Minua myös kumma fainous rasittaa. (Mauno tulee oikealta).

Miilo.

Isä, suokaat meille siunauksenne.

Tyho.

Anteiksi, herra parooni, että ennätin tiellenne.

Miilo.

Ja nämät herrat täsfä, he tietävät asian ja tietävät sen myös salata.

Mauno.

Hywä! — Ottakaat toinentoisenne. Ja nyt käykäämme firjalliseen toimeen.

Miilo.

Drjö, mitä lupasit, käy tekemään.

Drjö (erikseen).

Di firous! (Istuu pöydän ääreen kirjoittamaan).

Mauno.

Herrat matkustawaiset, teidän tienne poistuu tästä pian ja emme tiedä minne; siis yksi todistaja lisää; ja se olkoon Martti. Hän salaisuuden voi kätkeä.

Niilo.

Olsoon niin.

Hanna.

Tahdotteko, että saatan hänet tänne?

Mauno.

Tee se, mun lapseni. (Hanna menee).

Pauli (erikseen).

Keito, jä mun kaswinisjäreni, soipa äänes tässä kiusan leikisjä lempeästi kuin paimenen heleä huuhellus karjan korwisja kakuu, koska uhkaa sitä metsän raatelewa peto. — Mitä hekumaa hawaitsee mieleni? — Isäni huoneessa wieraana seisjon ja maailman petollisuus poweani haavoittaa ja — niinkuin luulen — haavoittaa sitä lemminfin nuoli. Oi kaaos ihmeellinen!

Tyko (erikseen).

Suomaa kuinka hän hymyilee, kuinka katse liekehtii, koska haastelee hän sulhasensa kansja. Häntä ällös waan pettäkö kuin ensimmäisen ystäväs. Impi, muistele walaas, jonka niin miehukkaasti rikoit, riistit sydämmeni mailman kuin halla-hö wiljapellon, ja mihin katson, autio on elon tanner ja pimeys waltitsee sywyhydessjä kylmän meren. Mutta ei! mua wihani kuin waltameren aalto nostakoon taiwaan korkeuteen, jossa wallitsemi leimahtelewa Kronion. Oi jyrinän jumala! joka kostat wäärän-walan, mä walmis olen huutamaan sun wasamaas, että iskis se tänne ja tämän kauniin kawaltajan maahan löis. Waan ei! Hän seisköön rauhasja, mutta lainaa mulle jalon kotkas siimet, että lentäisin tästä pyörryttävään kaulaisuuteen. (Hanna ja Martti tulewat).

Martti.

Mitä on tahtonne, herra parooni?

Mauno.

Sen kuulet kofta.

Drjö.

Lufekaat läpi, hyvät herrat. (Mauno filmäilee välikirjaa).

Niilo (erikseen).

Sinä wanha narri, muistanpa terweises tyhmää paimenpoikaa myöten. Tahdot ilwehtiä kanssani, mutta kadutpa sitä ilwettä wielä. En mieli niellä pilffaas minä.

Mauno.

Tässä lupautumat herra Niilo ja tyttäreni Elma toinetoisensa kanssa awioliittoon käymään, johon minä, lapseni naittaja, suostun ja lupani nimelläni wahwistan. — Mutta, tyttäreni, onko tämä askel oma, wapaa waalis?

Elma.

On, isäni; ja älkää pahaksi panke, jos ilmoitan, ettei minä kukaan woima, ei isän eikä äitin woie syhdäntäni pakoittaa, ei kalteudet kaisen mailman. Wapaaasti se syhkii hänen tähtensä, jonka sieluni kerran omaksensa walitsi.

Niilo.

Sä jumaloittawa impi! (Suutelee häntä).

Elma.

Kiitoksia waan.

Tyko.

Kiittää lemmen suudelman edestä! Se kuuluu hieman jokapäiwäiseltä.

Elma (erikseen).

Pois huuliltani kärmeen myrky! — Sun nielkään helwetti, sinä mustafilmaripseinen peikko! Mieleni ei enään ujos-tele, waan jalon Dretthyijan rohkeuden powessani tunnen nyt ja wakaasti käwisin wasten keihäsmetsää.

Niilo.

Me, äsken vielä niin kainot, nyt tuttavasti kuin sisär ja weli katsahdamme toinentoisihimme. Ujas on lemmen tie.

Elma.

Se käy kuin tanssi, mun ystävään.

Mauno (erikseen).

Nyt, lapseni, en mieltäs oikein käsitä. Poskes, jotka harvoin punertawat, nyt tulesa loimottaa ja katsantosi ihmeellisesti jäteilee, eikä ole se ilon loiste.

Niilo.

Nimet, herra parooni.

Mauno.

Nimet; aivan niin! Missi seison kuin ekyhnyt? (Kirjoittaa nimensä wälikirjaan). Niilo ja Elma, nyt rinnatusten nimenne tänne. (Niilo ja Elma kirjoittawat nimensä).

Tyko (erikseen).

Illoisesti hän nimensä piirtää, kuin painaisi hän siihen onni-autuutensa sineetin.

Mauno.

Herrat, tehkääät niin hywin. (Tyko ja Pauli kirjoittawat). Martti, tuohon nimes. (Martti kirjoittaa). Mene, Martti, ja ole ääneti kuin hauta siks' kuin aika asian walmistaa wedettäväksi päivän waloon. (Martti menee).

Niilo.

Räykäämme hetkeksi erikseen.

Mauno.

Astu tuonne. (Niilo menee oikealle). Tunteet eriskunmalliset nyt sydäntäni reutoilee. (Menee oikealle).

Yrjö (Tykölle).

Mitä leikki!

Tyko (Yrjölle).

Jos ottaisın nyt kiinni sanastas, niin istuispa pääs jostekin höllästi olkapäillä.

Yrjö.

Se jalcoihini kiiriköön kuin keilipallo, koska itse totuus on muuttunut walheeksi.

Tyko.

Mutta katso kuinka ihastuneella muodolla towerimme Pauli haastelee tytön kanssa tuolla. — (Elmalle). No, fröökinä Elma: „kerran, koska häitäni wietetään“ . . .

Elma.

„Pääni silloin myrtillä seppelöitään“. Te ehkä mietitte nähdä myrtin, josta morsiusseppeleni sidotaan. Se seisoo tuolla. (Osoittaa alkunaan).

Tyko.

Onnellinen myrtti ja onnellinen päivä, jona tämä myrtti lahjoittaa teille pukunsa koristeeksi kiireenne ympäri!

Elma.

Toiwonpa teidän täällä wiipyhän siksi, kunnioittaen minua sinä päivänä, joka pääsinpäiwäni on.

Tyko.

Ihanata silloin tanssissa kanssanne leiskua saada!

Elma.

Silloin kuin feraafi sinipilwisjä tanssin, tanssin höt ja päiwät, niin, hötä ei silloin oleman pidä. (Grifseen). Tule pian, tuolon enkeli!

Pauli (erikseen).

Onko hän mieletön, haastellessaan näin?

Elma.

No, mitä sanotte, herra Charlemagne?

Thko.

Raikki on taimaallista.

Elma.

Taimaallista, taimaallista! Harppuin, huiluin, fanteleihin ja symbaleitten soitossa silloin tanssitaan.

Pauli (erikseen).

Niinkö?

Hanna (erikseen).

Hän perin wimmastuu. (Ääneensä). Mutta, hyvät herrat, miksi seisoo Drjömme noin äänetönnä tuossa? Nyt ei ole oikein laita. Kenties eivät ole juuri onnistuneet metsäkähyntinsä.

Drjö.

Totta sanoen, niin muistelenpa nyt yhtä onnetonta laukausta, jonka äsken tein.

Hanna.

Se fertokaat meille.

Drjö.

Ryhkyistä, joka istui kuusen oksalla, lähestyin murha-aseellani, kaataakseni lintua kurjaa, mutta ehdittyäni ampumamatkan päähän, lensi sen luoksi toinenkin, ja heidän maireistansa näkyi, että oli tämä onnellinen pari. Nyt kahtialle arvelin mitä telisin, mutta murhahimoani en hillitä woinut, annuinpa, ja waikka molempia tarfoitinki, niin kuitenkin yhden heistä waan luotini maahan kaasi, ja yksin ilman ystävää se toinen lensi

pois, ja kaipauksensa waikeroitsemän äänen mä kauwan laaf-
fossa kuulin, ja tämä sydäntäni koski.

Hanna.

Sitä kyhlystä surkuttelen.

Drjō.

Häntäpä muistelin nyt, ja siitä tuli mieleni alafuloisuus.

Tyko.

Drjō, sinä tunnoton ampuniekka, nytpä lasken kiven kuor-
malles. Etkä oli tämä lintu, joka ystävästänsä tänne yffin
jäi, ihan wasta palannut laufamatfoiltansa ja tuskin ehti ter-
wehtimään toweriansa otfalla ennenkuin hän sen kadotti. —
Nyt toisen tarinan tahdon kertoa. Myös tämä on kyhlyk-
parista, joka Pohjan kuusistoissa asui. Mutta wangittiinpa pa-
rista toinen, wiettiin etäisille maille, janansaattajaksi fieltä. Mutta
kultaansa hän laffaamatta itäwöitfi; mursi wiimein häkistänsä ja
läfki lentämään kotomaatansa kohden. Wäshymättä hän läpi il-
man finkoili, huolimatta hirmumyrskyistä, fateista, hietikköjen
kuumiista kierroksista, ahneitten kofkain ja huhkaitten kynsistä.
Niin hän kiiti kunnes wiimein Pohjolan metsät allansa näfi ja
sen kuusen huminan kuuli, joka entinen asuntonsa oli, kuuli kul-
tansa walittawan kyherryksen otfalla. Silloin hän pysäythy, au-
tuaassa ilossa laskeusi alas ja ystävänsä syllissä istui. Ei sy-
llissä! Hän ei ehtinyt. Katso mikä kiuksuinen onni! Sa-
massa pamahti kiroäärin laufaus, ja maassa makasi kuolleena
ystävänsä.

Elma (erikseen).

Di! sun tarinas mun kuolettaa kuin ampaus kyhlysen.
Uljauteni on loppunut.

Drjō.

Siisäätkö tunnonwaiwojani näin?

Tyko.

Se oli waan tarina, tyhjä uneksuminen jonkun aivosta. —
Mutta, fröökiniäni, eikö kohdannut tätä lintua onni kowa?

Elma.

Katala lintu! (Niilo ja Mauno tulewat).

Mauno.

Nyt, herrani, käystelemään puutarhaani, kunnes päivälli-
sen valmistawat meille Elma ja filtti Hannani. — Niin, tule,
Niilo. Enpä kärsi tyttäreni kuhertelewan, waikka oliskin se oman
sulhasensa kansja. Sitten on aika. — Käykäämme. (Muut,
paitse Elmaa ja Hannaa, menewät).

Elma.

Sä muistat miehen, onnettoman miehen,
Jota wäärän-walan kauhee taaffa painoi?
Hänet muistatkos? Se oli mennä vuonna.

Hanna.

Oi Elma, Elma!

Elma.

Oli mäkein, laaksoin

Hän juoksi, korkeasti huutaen:

„Mä olen tyhjä, tyhjä myrskynkierros,

Mun sieluin helwetin jo portilla

On wartomassa kunnes täythy täällä

Elon mittani.“ Niin huusi kurja mies,

Ja itsensä viimein kosken kuohuun syöksä.

Oi rikos hirmuinen! Sen tein nyt mä,

Kun petin Tykoni ja walain rikoin,

Mhyös Niilon petin, peloittaman miehen.

Hanna.

Oi Jumala!

Elma.

Se kuffaskihermä,

Mi sisusjansa kylmän kärkeen kätkee,

Mä olin nyt, se rauhan lähettiläs,

Mi walkeen kauhtanansa alla peittää

Sotaisen, weripunertawan lipun.

Mä olen firottu, mun sieluni

Jo wapisewi pimeyden portill'.

Hanna.

Ei! Tänne, tänne tulfoon firous!

Mä saatoin tämän.

Elma.

Minä yksin syhyää. —

Mit' haasteli hän kyhky raukasta?

Tää tarina mun mieleheni toi

Mun Tykoin kohtalon. Niin ehk' on laitans.

Hän tulee, sieluni sit' aawistaa;

Hän murtanut on kahleens, Pohjaan päin

Hän kiittää nyt ja tähtensä on Elma,

Se tiensä näyttää. Mutta huomaa, Tyko:

Se, jonka jaloks' pohjantähdeks' luulet,

On soitten petollinen wirwatuli,

Ja taitaa johdattaa sua turmioon.

Hän tulee, sankar' uhkea,

Mut otsansapa jalo, kirkas, kaunis,

Se silloin uhkaillewiin pilwiin käy,

Ja ijanikaikkisesti hän mun tuomitsee.

Do! (Waiuu Hannan syliin).

Hanna.

Woi meitä onnettomia, woi meitä!

Heljäs Näytös.

(Puisio Wiitalan kartanoissa. Mauno ja Martti tulevat).

Mauno.

Mene, käske häntä tänne. (Martti menee). Sitten vuosia on kulunut kuin jalkani näitä paikkoja polki. Nyt seison tässä, tässä vihamieheni maalla, mutta voitosta riemuiten. — Mitä sanoo hän nyt, koska viimein kaikki tuumansa häntä lyövästä vasten ottaa? Mitä sanoo onkija, koska oiwa hauki ihan rannan kerteistössä itsensä koutusta irtitempaisee ja kiirehtii sinilaineihinsa takaisin? Hän puree hampaasta ja firoo. (Markus, Niilo ja Martti tulevat).

Markus.

No, peemeli! Mistä myrskyhyppi nyt?

Mauno.

Tahdonpa maksaa wellani. — Sue hänelle summa käteen, Martti.

Markus (erikseen).

Onko paholainen irti?

Martti.

Tässä, herra.

Markus.

Ota vastaan, Niilo. (Erikseen). Olenpa kuin pilwistä pudonnut. Hän maksaa minulle? Ja tähden summan? Mistä? — Helwetti! tätä en luullut tapahtuvan.

Martti.

Niin, herrani.

Mauno.

Oletko saanut maksus?

Miilo.

Tässä on sekä pää-oma että kasvot.

Markus.

Maafuni olen saanut, naapuri.

Mauno (erikseen).

Mhytä näyttäisiin sulle aika nenän jos mielisin olla alhainen.

Martti (erikseen).

Nyt en voi itseäni pidättää. (Ääneensä). Tuollahan on Ruusela selkäni takana, ja tässä edessäni Wiitalan alkunat minua killistellen katselee.

Markus.

Mitä hourit, wanha kuiwettunut kääpä?

Martti.

Houriipa wanhan pää. — Mutta sanotaanpa profeetta Tanelin tehneen hiuksista, ihrasta ja piistä suuren pallon ja tukiineen sillä sen hirmuisen lohikärmeen fidan.

Markus.

Mitä fitten?

Martti.

Sitten sanotaan hänen tehneen lohikärmeelle näin. (Koukistaa itseänsä osoittaen Wiitalaan päin pitkää nenää). Mh, selkäni! Seini perkele! (Pitelee selkäänsä). Mh!

Markus.

Ha, ha, ha, sinä riiwattu! Kiitä selkääs, se on kilpes, joka sun pelastaa nyt; opettaisimpa sun muutoin mulle näyttelemään pitkää nenää.

Martti (erikseen).

Kiusahenkeni meni kuitenkkin ohitse tällä.

Markus.

Jaa, kiitä jekkääs. — Mutta mitä sanon sinulle, joka maksoit minulle niin koreasti? Jekkäänpä toki sun nyt haastelleen hyvää Belsebubin kansja.

Mauno.

Eiis Belsebubi sinä?

Markus.

Suo anteiksi, mutta me emme juuri haastele hyvää keskenämme. Tarjoitinpa häntä, jolta sinä rahat sait.

Mauno.

Taidanpa toimittaa itjelleni rahaa funniallisella tavalla.

Markus.

En myöskään tarfoita, että sinä varastit tahi ryöväsit tältä pimeyden suuriruhtinalta, vaan että pyysit häneltä koreasti, sait ja kiitit raappaisten jalallas. Mutta misä ollee nyt se pieni, hento sieluparkas?

Mauno.

Ei siellä misä sinun, ei seurassa wintion sielun. Me ammatawat toinentoifestaan kuin ruumiimmekin. Nyt, naapuri, jää herran huomaan, helwetin herran kynsiin niinkuin rikasmies. (Menee).

Martti.

Hänen wieresjänsä ei ole Lazaruksen sia. (Menee).

Markus.

Haa!

Niilo.

Haa! Että färjitte tätä. Sumal' awita! kuumeneepa wereni. Wintiö! Niinkö lausui hän? Surma ja kadotus! Miksi olen minä nuori ja miksi lepää hänen fiireellänsä niin monen talwen lumi! — Wintiö! Taidatteko tätä niellä ilman weristä kamppausta?

Markus.

En, Niilo. Tapella tahdon, tapella ennen nousua huomispäivän. — Kuulkaatpas tänne, kumppanit!

Mauno (ulkopuoolella).

Mitä tahdot?

Markus.

Meidän täytyy tapella, taimasten nimesfä! meidän täytyy tapella.

Mauno.

No, tapelkaamme.

Markus.

Malta, kohta sammuu aurinko, mutta ennenkuin hän leimunsa wirittää taas, mä kuoleman joko annan tai saan. — Mset, aika ja paikka, mies?

Mauno.

Miekkoinemme kohtautkaamme kanerwakankaalla, josja rajamme sammaleinen kiviptyhki seisoo.

Markus.

Koska, koska? Se tapahtukoon pian!

Mauno.

Keski-hönä, jaa, walkeana kesä-hönä me miekastelemme.

Markus.

Syvä! Mun kohtaat siellä. (Niilolle). Siinä leikisjä mun

onni ferran antoi hlen, mutta toisella kertaa taas en mua suosia taitaa. -- Mieffaani kirfastamaan menen. (Menee).

Niilo (yhsin).

Sywin kaiffi! Olisipa heidän ennen pistoleilla kuin miekoilla pitänyt taistella. Ensimmäinen laukaus olis ollut Mau-non ja Markus luultavasti keikahtanut tanterelle. Pistoleita tahdon myötäni tuoda; eipä tiedä kuinka käy. Mutta parasta toimon; sillä huomaanpa onnen mua seuraavan. (Menee. — Tyko ja Pauli tulevat).

Tyko.

Nyt tulfoon hävitys ja kuolema!

Pauli.

Niin wimmattu.

Tyko.

Kaiff' on kuin unennäkö.

No, ystävänäni, mistä tulimme

Ja koska tähän taiwashelwettiin?

Pauli.

Uraalin kairannoista karkasimme

Ja waelsimme matkan ankaran

Ja kotomaalle ehdeimme niin viimein;

Täsf' olemme nyt tuntemattomina

Jo aikaalleet toista miikkaa.

Mut miksi kertoelen tätä sulle

Sok' itse etunenäs' aina kuljit.

Tyko.

Kun taimas nähti, tieni jyrkästi

Helwettiin alas kääntyi. Hirmuista!

Pauli.

Sä etkö taida häntä unohtaa?

Tyko.

Hän kaunis on! Oi! anna mailman elää
 Vuosmiljonat, vaan ajan wirrasta
 Ei nouse koskaan hänen kaltaistansa.
 Ja hän ei ole minun, waikka ferran
 Hän omaf' armaakseni luvattiin.
 Nyt miekka tahi myrkky! Kuolon uneen
 Mä tahdon waipua hänt' unohtaaksain.

Pauli.

Oi Tyko! hillitse nyt mieles winma;
 Suo ajan waikuttaa; hänt' unohda
 Ja kätke lempes toisen naisen helmaan.
 Sen lupauksen teit, jos petosta
 Sä Elman sydämessä löhtäisit;
 Nyt löysit sen, hän unohtufoon siis.

Tyko.

Ensferran hänet nähtyäni nyt,
 Kun farkuretkeltämme palasimme,
 Ei ollut hän niin ihana ja jalo
 Mun filmisjäni. Ihmeellistä kyllä.
 Nyt oli hän kuin lupauksen maa,
 Niinkuin se toivo ijanlaskinen,
 Mailma mihin pyrkii. Raikki, kaitki
 Mit' onnen-autuaaksi sanotaan
 Hän olennofsaan yhdistävän nähy.
 Hänen huulillansa rakkaus ja murhe
 On pannut makeuden jalaisen,
 Jos' olis herkku taiwaan jumalille.

Pauli.

Nyt hourit, weljein.

Tyko.

Toista naista ottaa
 Ja hänen kanssaan syödä, juoda, maata,
 Mut sitä taiwaan iloleiffiä,
 Jota leikitsewät sielut lemmeffää
 Ei saada nauttia! —
 Karthagon häwityksen muistat sä, —
 Tutkistelimmehan me nuoruudessa
 Maapiirin urostöitä yhdessä, —
 Tää juuri näytelmä ol' meille mieleen,
 Tuo miekankalske tulesi', sauwussa,
 Mailman kahden tämä ottelu.
 Mut lukeisjamme kuinka Punilaiset,
 Ne jotka kuolemalta säästettiin,
 Sahaaran hietikköhön waelsi
 Ja etsei itsellensä toisen kodon,
 Kas silloin kuohui hynneltemme lähteet
 Ja fiilsi poskillamme kirkkaat helmet;
 Se koski sydämmeen. — He etsei rauhaa
 Ja rakensi Tombuktun kaupungin.

Pauli.

Min siitä päätät?

Tyko.

Mitä tiedetään

Myt siitä kaupungista kansoinensa?

Se lakastui, sen sielu oli pois:

Se sinne jäi mis' asui lempensä,

Jäi partahalle sinertävän meren.

Ja niinpä Tykon sielu myös

Myt Elman sinisilmäin lähteisiin

On ainiaksi jäänyt. Tässä seisoo

Mä kortena ja voimattomana

Nyt enään toiseen lemmen-rafentoon. —
 Sen kuwan ympär' aina
 Baan pyöreilewi aatokseni piiri,
 Mun henkein silmä sitä kohtaan yhä
 On teroitettu kuin maneettineula
 Ain' ylös Pohjan wuoriin osoittaa.
 Sä kaunis impi, tyttö korea!
 Sä lehdikköinen saari korkea!
 Mut minulla sua vastaan yhtä on:
 Sä ensimmäisen lempes annoit hlen.
 Hoo! miksi teit jä niin, mun neitosein?

Pauli (erikseen).

Mi nyt? Mä pelkään kurjaa loppua.
 Mi sielun wimma. Mielenš harhailee.

Tyko.

He suutelivat!

Pauli.

Mutta nyt ei siitä.

Tyko (kiiwaasti).

He suutelivat!

Pauli.

Miksi firfaijet
 Näin willithysti? No, he suutelivat.

Tyko.

Se suudelma kyyhärmeen pistoksena
 Mun powessani tuntui; sydämmeni
 Se ainiaksi myrkyttänht on.
 Kuin kuwa, wakaana, hän vastaan otti
 Sen suudelman, ei räwähtänht filmä,

Waan hohteen kauniin, majesteetillisen,
 Ruin pyhä-ehtoon purpurainen tuli,
 Me poskillensä ilmestynvän näimme.
 Se polttaa sielua.

Pauli.

Jos polttoa
 Et koe sammuttaa, waan kiihoitat
 Sen yhä kuumemmaks, niin Jumala
 Sua armahtakoon, suojelkoon jun aivos.

Tyko.

Mä ennen tahdon olla järjetön,
 Ruin järkewänä yhä muistella
 Sit' aarrettani, jonka kadotin.

Pauli.

Oletko mies? Se nähtä, ystävänä!

(Hetki äänettömyyttä).

Tyko (erikseen).

Miin miksikä mä waiheroitsen tässä?
 Nyt siitä loppu, eikä sanaa enään.

Pauli.

No, mitä teemme? Onko nyt jo aika
 Pois heittää peitteemme ja ilmoittaa
 Keit' olemme ja mistä tullaan? Elma,
 Nyt kohtaa sua koston Nemesis.
 Se kaiketi on sulle kuolemassi,
 Waan oletpa sen ansainnut. — No, Tyko,
 Nyt katso ylös. — Oletko jä myykkä?

Tyko.

No, mitä tahdot?

Pauli.

Mitä mietiskelet
Ja päätät tehdäksemme, ystäväni?

Tyko.

Mua saata tästä matkallen, ja sitten
Sjankailkiseksi pitää erota
Mä jatkan tieni, kotiin takaisin
Sä käännyt oikeasja haamusjas;
Ja sitä, että tässä olen käynyt
Ä' ilmaise, kaitk' olkoon kätkössä,
Ja sano Tuonen mun jo temmanneen.

Pauli.

Mit' aiot?

Tyko.

Sjaks' jättää Suomenmaan. —

Sä maa, jä tuhansien funnasten
Ja laaksoin maa, nyt hyvästi sun jätän.
Sua lemmin. Ken ei lemmi synnyinmaataan?
En teitä unohda, te vuoret harmaat,
Te ahot kiwiset ja käpylankaat
Ja korvet synkät, joissa haukat kirkuu.
Ja tätä lemmentäntiäni täällä,
Kuin unta ihmeellistä sitä muistan,
Kuin kangastusta taruin maailmasta.

Pauli.

Sä murheen wimmoisjasi päätät näin.

Tyko.

On tosin ympärillään pimeys,
Mut irti olennostani; mua lifin

On valkeus, ja on se tahtoin valo;
Mä seisoin siinä. — Pois nyt lähdän.

Pauli.

Tyko, muistanpa liiton, jonka teimme verisellä kummulla
tappeluspäivän hämärtyessä, minä muistan sen ja seuraan sinua.

Tyko.

Ei, Pauli; sä suojaksi isän vanhan jäät, se on sun tehtävä. Hän, joka kerran pojaksensa sanoi minua, hän on rikas, menestyy elosja hywin; ja toiseksi, hän on minut hylännyt; kuitenkin suon hänelle alati kaikkea hyvää. Oi, muodostufoon elämänsä toisin, muuttufoon mielenjä laatu! Isäni! sitnut nuun jättää täytyy ja ystäväni kaikki. — Pauli, meidän entinen, lempeä opettajanme, eläneekö hän vielä?

Pauli.

Enpä tiedä.

Tyko.

Sinä muistat, kuinka hän, koska vielä lapsia olimme, sekä ankarasti että ihanasti etemme kuvasi mailman, jonka rannalla seisomme elämänsä päättyessä. Ei, vielä kohtaamme toisiamme. Pauli, me kohtaamme vielä.

Pauli.

Me uskomme niin. — Oi! minä seuraan sinua, minä seuraan.

Tyko.

Sinä tähän jäät. En tahdo muiden elämätä riistää, en tahdo isältä rakastettua poikaansa, vanhuutensa tufeä temmata pois, ei, sitä en tahdo tehdä. Yksin waellan.

Pauli.

Mutta mihin suunnitat matkas tästä?

Tyko.

Teroitanpa kalpani nyt partaista Turkkilaista vasten. Kauwas kulkee tieni, mutta viimein kuin vihainen myrsky mä itfeni syökseen kaarevien miekkain kilinään. Elämä on waiwaa. — Nyt, Pauli, jätän sinulle jäähyväiset.

Pauli.

Sydäntä mufertaa tämä päivä. Oi! — Niin, hyvästi, Tyko!

Tyko.

Niin juurewa kuin isäimme wiha oli meidän ystäwyhtemme.

Pauli.

Niin juurewa, niin; ja niin lämmin kuin kylmä se.

Tyko.

Muistelenpa usein sinua ja synnyinmaatani ylhäällä Pohjasfa täällä.

Pauli.

Koska ehtoosilla otawa täällä kirrkaana loistaa, katsahda joskus sitä kohden.

Tyko.

Usein, welsjeni, usein. Koska miekkaansa siellä Kalewa jälleen kohottaa, tänne katseeni teroitän ja tiedän Paulin löytyvän seitsentähtisen alla täällä. — Nyt, onko hywin kaikki?

Pauli.

Oi, jos niin olis!

Tyko.

Nyt seuraa minua wäähän matkaa, wiivy muutama päivä sillä retkellä, ja sitten takaisin palaat jalona Ruuselan poikana.

Pauli.

Niinpä teen. (Orjo tulee.)

Tyko.

Tuossa Yrjö, joka myöskin jättää täytyy. — No, Yrjö?

Yrjö.

No, Tyko? Miksi olet niin kelmeä? Tuhannen helwettä!

Tyko.

Miksi kiroot?

Yrjö.

Kiroon että repee maa, pamahtaa kappaleiksi kuin tuli-
luoti. — Miksi teit sinä tämän?

Tyko.

Kohtaloni oli että petetyksi tulini.

Yrjö.

Puhua pois morsiamensa toiselle! Mitä sinusta aattelen?

Tyko.

Mitä tahdot. Uskollisuus, kunnia, se kunnia, joka rehellis-
syhdellä ansaitaan, epäjumalani ovat ja johdattivat mua tässä.
Ystävän, jonka uskollisuudessaan viallisiksi huomaan, riistin
poveistani irti. Waikka seuraiskin sydämmeni muasja. Jaa,
faatpa aatella minusta mitä tahdot, mutta nyt sinusta eroon,
kaipauffsella eroon, sillä sinä olit ystävänäni.

Yrjö.

Mihin, Tyko?

Tyko.

Tästä pois.

Yrjö.

Wiimoy kumminkin kunnos näet miten päättyy miekastelo
tänä-yönä.

Tyko.

Miekastelo?

Drjō.

Ette siis tiedä, että isänne aikovat taistella kohta, vielä tänä yönä kankaalla lähellä Kumajan wuorta.

Pauli.

Mikä hulluus! Miehet harmaapäät käwisiwät weristämään toinentalta!

Tyko.

Sen estämme.

Drjō.

Jos on se woinasjanne.

Pauli.

Mikä eri kiihoitus on jaattanut heidät siihen päätöseen?

Drjō.

Vaita on tämä. Tänään maksoi Mauno welfansa Markukselle, jossa kohtauksessa he molemmat käyttiwät herjauksen kieltä, ja seuraus oli, että Markus waati kumppaninsa miekkaleikkiin. Mutta malttakaat: sanoipa Martti huomanneensa, että Niilo tämän aikaan saattoi, yllättäin elatusijäänsä siihen.

Tyko.

Sinua wintiötä! Mutta nyt sinussa löydän kourun, johon taidan iskeä kiinni. Nyt tulee meitä kaks. — Mutta mitä woittaa hän siitä, että wanhat tappelewat?

Drjō.

Jos isäs kaatuu, niin Wiitala on ijäksi hänen ja wapaasti nai hän Elmansa. Asia on selwä.

Tyko.

Ommärränpä. Hän siis kiehtoilee isäni henkeä. Sinua wintiötä, wintiötä. Niinkö aiot maksaa ansaitsemattoman hywyhyden? (Hanna tulee).

Yrjö.

Miksi tässä, Hanna, ja tällä murheen, kauhistuksen muodolla?

Hanna.

Di Yrjö, Yrjö!

Yrjö.

Mitä on tapahtunut?

Hanna.

Kurja Elma! Ja minä olen syypää kaikkeen, minä onneton!

Yrjö.

Tyvännä mieles, tyttö, ja kerro meille asia.

Hanna.

Pyhäin nimesjä! teille kaikki tahdon ilmaista ja näyttää Elman wiattonmuuden. Herrani, mua kuulkaat. — Elma ei koskaan ole lempinyt herra Niiloa, ei, waan inhoittawa on hänelle tämä mies. Tykoansa hän alati muistelee, se on ilonsa ainoa. Mutta nyt herra Mauno kaks ehtoa pani tyttärensä eteen, joko nähdä murhakamppaus hänen ja Wiitalan herran välillä, tai ottaa miehensä Niilo, joka oli hänelle luvannut sunnan, minkä hän oli welkaa herra Markukselle.

Tyko (erikseen).

Kupeeeko walfenemaan?

Hanna.

Tähän ei tahtonut Elma suostua, ei kuolemansa tähden, mutta helluus isäänsä kohtaan ja minun lehoitukseni saattoivat hänet viimein kirjoittamaan nimensä naimisjowintoon, siinä päätöksessä kuitenkin ettei hän koskaan olisi Niilon kansa astuwa morfiuswuoteelle. Tätä petosta en lufanut juuri wäärhydeksi minä, koska näimme hänen ainoastaan tällä kurilla tahtowan maksaa wanhan welkansa Maunolle. Mutta tätäkään petoksen muotoa ei sietänyt Elman sydän, waan oli hän, niinkuin hän nyt tunnustaa, päättänyt itse katkaista elämänlankansa, jos kuolema muutoin ei häntä päästäisi täältä ennen hääpäiwän lähestymistä. Mutta tuskin oli wälikirja tehty, ennenkuin hänet käsitettiin wimma ja kauhistus. Hän Tykoansa muisteli ja pyhää walaansa. Mutta oliko hän pettänyt entistä sulhastansa? — Te, herra, joka puhemiehen wirkaa käytitte tässä asiassa, muistataat mitkä wastaukset häneltä saitte. Koska lemmeistä hän haasteli, se Niiloa ei kosunut, ei, mutta Tykoa, hänen ystäwäänsä.

Tyko.

Nyt muistan, että oli puheesjansa erinomainen kaksimielisyyys.

Hanna.

Niin hänen täytyi isänsä onnen tähden, niin armaan Tykonsa tähden. Mitä myrtilukruunusta ja hääpäiwästä hän lausui, niin omaa peijaisjuhlaansa hän silloin tarjoitti, jona seuraajien kanssa hän korkeudessa tanssi.

Pauli (erikseen).

Tämä kuuluu ihanalta.

Tyko (erikseen).

Mailmani kääntyy ympäri!

Drjō.

Mutta tilansa nyt?

Hanna.

Kuolema on ainoa aatoksensa, liioin nyt, kun hän on saanut tiedon werisestä taistelosta, johon käyvät tänä-yönä isänsä ja Wiitalan herra. Me heitä taiwaan nimessä olemme rukoilleet pidättämään miekkojansa, mutta suljettu on nyt Maunun sydän. Kylmänä kuin marmorikuva odottaa hän määrättyä hetkeä. Ja nyt, juuri nyt tulen rukoilijana Wiitalasta, mutta ilman voittoa. Mitä jaksoin, koetin rukouksen voimalla herra Markusta kohtaan, tartuin hänen polvihinsa, mutta turhaan kaikki. Hän, miekkaansa hioen, pauhasi kuin ukon ilma, kirosi, syljesteli ja wäänteli silmiänsä, uhaten tänä yönä laskea naapurinsa weren kuin tynnöristä kuohuvan oluen. — Oi, mikä kiukkuinen kohtalo! Onnettomuuden, jota kurja Elma tämän ankaran leikkinsä kautta tahtoi estää, sen joudutti hän sillä; ja kauhea on yö, joka lähestyy. — Hän, se katala, nyt wimmioissansa riehuu ja etsii myrkyypulloansa, jonka hän jo kauan aikaa on pitänyt waralla. Senpä warastin häneltä pois. Se on tässä. Ota se haltuus, Orjö; minä kauhistuksella tätä hirmuista juomaa kannan muasfani. (Antaa hänelle pienen pullon).

Orjö.

Siinä teit wiisaasti. Ja mitä koskee heidän taisteloonsa, niin toivommepa heitä taitavamme estää iskemästä yhteen.

Hanna.

Sepä ei fuitenkaan turmiosta pelasta häntä, sen tiedän. Ei, ei! Hän ei tätä taakkaa taida kantaa; niin ankarasti painaa häntä työ, jonka hän pitää hirmuisena petoksena entistä lemmittyänsä kohtaan. Hän kuolemaan rientää ja kiukkuisen kohtalon uhrina kaatuu.

Tyttö.

Siis usfotte, ylewä neito, hänen tahtowan itseänsä tämän tähden surmata, läydy itsemurhaan? Mutta ehkä on tämä ai-

noastaan mitätön uhkaus, jota konstia käyttelivät usein turhamieliset fielit.

Hanna.

Herra, niin halpa ei hän ole. Minä tunnen sydämmensä, josta kaikki turhamielisyys on pannaan pantu. — Kuitenkin tahoo hän tämän wimmatun teon kautta wedota muiden ihmisten tunteisiin. Näin on tuumansa, järkähtämätön päätöksensä: kuolla sammaleisen raunion juureen, samalle paikalle, jossa taistelo on määrätty tapahtuvalle, ja luulee hän, että miekasteelijat, tanelle yhtyen, itsensä pidättävät werifestä työstä, kamoen kuoleman haamua. Niin luulee hän kuolleena woimansa tehdä sen, jota hän ei eläessä woinut; sillä syvästi hän isäänsä lempii. Ja koska hänen kuolla täytyy kuitenkin, niin miksi ei kuolla silloin koska hän sen kautta ehkä pelastaa taitaa hänet, jota hän rakastaa? Tämä on aatoksensa ja päätöksensä lujat, ja sen hän täyttää, jos ei häntä ajoissa taideta estää; sillä muistakaat: toiwoton wimma on walloittanut mielenjä.

Drjöö.

Wainuunpa jälkiä johonki. Hän nukkufoon kiwifasan juureen kankaalle.

Hanna.

Mitä tarkoittaa Drjöö?

Drjöö.

Olenpa vähän tutkistellut luontoa ja sen salaisia woimia. Nyt tähän pulloon toista ainetta, joka ei tapa, mutta nufuttaa makeasti muutaman hetken ihmeellisiin uniin. — Nyt olet suostuwinas hänen kuolemaansa, annat hänelle pullon takaisin, seuraat häntä kanerwakankaalle, ja hän nauttii juoman, luullen nielwänsä kuoleman, mutta nufuu ihanaan houraufseen. Mä kuitenkin hänen muotoansa ja tilaansa kamofsu, joka tosin on Kalman, mutta elon woima asuu hänesjä yhtähyywin; ja puol-

hön aikana hänet, luullakseni, voimme jo herättää jollain äkkifellä jhyryllä. Kiväärini riemuitsewa paukaus hänet herättäköön.

Hanna.

Uskaltaisimmeko harjoittaa tätä keinoa häntä kohtaan?

Drjöö.

Pelotta sen taidamme tehdä.

Hanna.

Mutta mitä hyödyttäisi se?

Drjöö.

Kuulenpa sen poistawan häneltä halun itseänsä menettämään. Kuitenkin on oikea tarkoitukseni tämä. Koska ne wanhat, taistelofentällä yhteen joutuen, näkewät tytön kuolleena edessään, ja koska he tietävät itsensä syhyypäiksi hänen kuolemaansa, niin kaiketi tämä näky hieman tempaisnee sydämiensä tuntojuonia. Ja viimein, koska kuollut on saanut henkensä taas, niin warmaan unohtawat he miekat sinä hetkenä, ja ehtä myös, — oliskohan mahdotonta? — käyvätkö sowingtoon keskenänsä. (erittäin Tykolle ja Paulille). Silloin saakoot he myös poikansa kuolleista takaisin. Jumal' awita! se hetki on taiwaallinen hetki.

Tyko.

Onnistukoon aikees!

Drjöö.

Neito Hanna, tämä keino sowingtoon ja yleiseen riemuun, johon Elma itse on antanut meille wiittauksen, älköön menkö käjistämme koettamatta. Suoman saatan sinulle kohta.

Hanna.

Saa, koska niin paljon siitä toiwomme hyvää, sitä koet-

takaamme. Mutta riennä, Yrjö, riennä! Sua warron Kuuselan portilla, sen korkean lehmuksen alla. Ole nopea! (Menee).

Yrjö.

Hetkesä tulen. — Kaiketi on muistossanne vielä se mainittu kiiwirouffio Kuuselan ja Wiitalan rajalla?

Tyko.

Sywin muistan sen.

Yrjö.

Seisoopa siinä lähellä muutama matala mänty. Jos tahdot nyt katsahtaa impes sydämmen pohjaan, niin mäntyhin werhoon kiirehdi ennen heitä, kuultelemaan Elman joutsenwirttä, ja ole wafaa siitä, että hän haastelee totuuden kieltä seistesänsä edessä kaswain fuoleman herran.

Tyko.

Sinne lähdemmekö, Pauli?

Pauli.

Lähtekäämme, ja tiedämpä että kaiken epäilyksen hän poistaa aivostasi.

Yrjö.

Miinkuin sanon, tehkää. Leimaus ja iyrinä, pojat! Nyt feitämme ankaran feitoksen, ja korkeus ja sywyys riemumme kuulfoon. — Mutta wardoopa minua se siwä ja kiltti neito tuolla rehewän lehmuksen alla. — Kankaalla kohtaamme, pojat. (Menee).

Tyko.

Siellä kohtaamme. — Mä ennen aina ystäwyhden naisten välillä pidin mitättömänä, waan näenpä tässä ihanan poikkeuksen.

Pauli.

He owat kaswinsisäreksiä.

Tyko.

Raunis sisärpari! — Mutta miksi käyn siwu-astoihin nyt? Oi! minä harhailen. Katokseni myrskyhissessä mailmassa espyen käyn, ja milloin piirittää nuu metsien yö, milloin taas en lakeus eteeni wälkähtää? — Mitä kertoili neito? Usian ihanan, ja taas en näyhtää sätehenjä toiwon aurinko.

Pauli.

Iloista oli tätä tarinaa kuullessa. Se Elman powesta on syntyisin, sen huomata taitaa.

Tyko.

Mutta rohkenenko tähän toivoon antautua? Käynkö päästämään solmua, jonka wasta sidoin? Nytpä tahdon olla warokas, enkä niinkään luottaa ennenkuin wisseyden näen. — Raskaalle, Pauli! (Menewät).

Wäliwerho.

(Uwara kangas; perillä sammaleinen kiwirouffio, sen takana pieni männistö, ja kauempana näkyy eräs metsäinen wuori. Tyko ja Pauli tulewat).

Tyko.

Tässä taistelotanner. — Pauli, minä unia en ole uskonut, ne owat mitättömiä; aawistuksista en koskaan ennen ole tiennyt. Mutta kuinkahan ollee nyt?

Pauli.

Se on jännityksestä sielusfas.

Tyko.

Ehkä jotain saamme tässä nähä.

Pauli.

Toiwonpa kaikki päättyvän hywin. Mutta yksi asia on siujattawa. Kuinka suoritamme sen?

Tyko.
Mikä on tämä?

Pauli.
Raimasowinto.

Tyko.

Sen ratkaisoon miekka. Dupa minulla oiwa syh. Sou-
futella wanhoja, hopeakiharaisia uroita weriseen leikkiin! Oi!
haluni kuumenee enemmin ja enemmin päästäkseni käymään hä-
nen kanssaan rinta vasten rintaa. — Mikä aika ollee nyt?
Mua waiwaa lewottomuus ja ohaukseni polttaa. Miten luulet
ajan kuluneeksi, Pauli?

Pauli.

Arwaten, lähenee illan kymmenes hetki.

Tyko.

Ehkä warromme tässä turhaan.

Pauli.

Waiti! Kuulenpa askeleita.

Tyko.

He tulewat. Rähkäämme werhoon. (Poistuwat männistöön.
— Elma, walkea huiwi päässä, ja Hanna tulewat).

Elma (antaen Hannalle pullon tyhjennettynä).

Tää muistoksi sun sijäreltäs ota,

Wai! katkera kuin kuolo on se muisto.

Hanna.

Oi Jumala, se on jo tyhjennetty!

Elma.

Se tehty on. Mut lupaukses muista

Ja älä waijertele nyt ja itke.

Hanna.

Miin olkoon! Wakaana ja lempeänä
 Kuin kejä-ilta tämä, fuolemaas
 Mä tahdon katsella.

Elma.

Nyt hlewästi
 Sä katsahtelet. Raifen perustus,
 Sowinnon kruunu korkeudessa
 On lemmen henki lempeä ja kaunis. —
 Mä wähyksissä olen, lepoon tahdon.
 Oi, jospa tällä huokauksella
 Mä sielun woisin ulos puhaltaa,
 Pois rauhan lehditettyhn sammioon.
 Waan tiedämpä tään juoman uhrianja
 Ei liioin waiwaawan, waan hellästi
 Kuin Unonen se filmät unniistaa.

Hanna.

Miin kuulin kerran isäs janowan.

Elma.

Oi isäin kowa, armas kuitenkin!
 En kaswojasi nähnyt lähteisjäni,
 Sun jätin jäähywäiset jättämättä
 Ja paisteses' illan foto kuumotti.

Hanna.

Senpä taidat toiwoa, että fuolemasi nyt isäs joko pelas-
 taa fuolemasta tai tekemästä murhatyötä.

Elma.

Miin toiwon. Ja lufekoon hän tämän paperin. (Sowit-
 taa poweensa erään paperilapun, jättäen osan siitä näkywiin. Hän käy

istumaan kivipyyhkin juurelle). Tähän wainun, tästä alkafoon
waellusjeni Tuonen fotoon.

Hanna.

Ja tämä heille näyttäköön millä tawalla fuolit. (Panee
pullon hänen wiereensä).

Elma.

Mutta johtuupa jotain mieleeni vielä. Sä muistat sen
pienen, jorean, äitittömän tytön?

Hanna.

Miksi askaroitsee aatoksesi hänesä nyt?

Elma.

Pidinpä hänestä paljon; hän minulle antoi aawistuksen
äitin lemmen ihanuudesta, ja näinpä mietiskelin. Tyttö ei tule,
Hanna naidaan pois, ja on siis elämäni onnen oja yksin käys-
kellä kohden kylmää hautaa; mutta sinun, tyttö pieni, liepeällä,
syväällä katsannolla, tahdon lapsesjeni ottaa, sinussa käsitän esi-
neen, jota ilman määrää saan suosia, jota kohden lempeni wa-
paasti powestani wirratfoon. Näin mä kerran naisen ottolas-
tansa niin juloisesti armastawan kuin kenkään äiti. Kaunis oli
se näky, ihastuksesta sydämmeni sykki nähdesjäni tämän naisen
silmit jädehtiwän häntä kohtaan, joka hänen powellansa makasi.
Jaa, tämä ihanampaa vielä oli katsella kuin oman äitin lempi.
Oi! jaman onnen kuin waino tämä minä toiwoin saawani
nauttia, mutta toisin mäcräsi armoton kohtalo. — Sisäreni,
miten taidat, suojele tätä lasta.

Hanna.

Sen lupaan; pidämpä hänestä minä myös.

Elma.

Käs kädesjä ma Kalman herran kansja

Nyt seisou, jen jo huomaan; mutta hieno
 On kätenjä kuin nurmell' illan laste;
 Ja rientääkseni luofjes, ylkäni,
 Mun sieluni nyt siipens kohottaa
 Ja kiittää läpi auerten ja sumuin
 Päin korkeuden siivilakehen.
 Jos siellä löydyt, kaunokiharainen,
 Niin kohta sytleimme hymyillen
 Kuin aamu Edenin; mut jos jä astut
 Maan murheisella kamaralla wielä,
 Niin antuasna korkeudessa
 Sua warron mä, hääpäiväämme ma warron.
 Ja silloin pilwipieitteen pimeään
 Mun asuntoni ympärille fierron
 Ja hämähyydes' uneksuen warron,
 Sif' kun hän owelleni kolkuttaa,
 Sif' kun hääpäiväni on waljennut.
 Sa päivä riennä, wiivy, wiivy, riennä!
 Sua toiwon kauwas, helmaani sua toiwon
 Ja punehdun kuin kaino Emarik,
 Kun juuteleepi häntä aamuin Roi. —
 Nyt on se aika, aika ihana
 Kun kohtaawi Pohjan perillä
 Se morsiuskunta, jonka armas wirka
 On hoitaminen taivaan-ijän lampun.
 Nyt ei se pala eif' oo sammunut,
 Waan himmeästi paistaa ilman rannall'
 Ja wuori hymiseewi Kumajan.
 Di kaunis yö, jä kuolemani yö!
 Mua kohtaam Tykon kiva firkkahana
 Nyt kimmeltää ja aatokseni pyörthy.

Hanna.

Sä haastelet eriskummallisesti.

Elma.

Hourisinko? Ei, ei! Nyt järkeni tuntuu niin teräväksi, tunteeni niin tarkaksi ja hienoksi, että kaikki käytökseni ja tekoni menneestä elinkaudestani piirtäywät muistoni tauluun yksinertaisina, lempelöinä kuvina; ja mitä kaunista aattelen, mitä lemmeistä uneksun, on esimaku taiwaan hefumasta. — Hän tulee, kuolema, mutta liepeänä kuin tuulen liehaus. — Sisäreni, laula se kehtoweisu, jota aina kuultelin niin mielukkaasti.

Hanna.

Oi! voisinko laulaa nyt?

Elma.

Koska arkusjani mataan, niin wajemmalle kallista pääni.

Hanna.

Niin, silloin muutos olkoon hiljainen, ihana murhe. — Sinä raukenet, ja silmäkantat painuivat. Nyt ottaoon sun armoihinsa Jumala taiwaan.

Elma.

Niin ja amen! (Peittää sekä päänsä että kaswonsa huivilla ja kallistuu kiwirauniota wästen). Sisäreni, mua laululla nukuta. Do, minä kuolen!

Hanna.

Sä mieleni korotat. Kirikkaasti ääneni lauluun koska neito kaunis kuolee. (Laulaa).

Äitiinsä etsei lapsi,

Itkien kauwan hän etsei,

Dot' viimein hän nähdä saa

Sen liehuwan liinan pelloll'.

Sinnenpä nyt kiirehtii

Hän kultafantajella tiell',

Ja elokuun aurinko paistaa.

Äiti, kost' itkun kuulee,
 Leikaten kultaista olfee,
 Kost' sirppinsä heittää hän
 Ja rientäwi pienoist' vastaan:
 Helmoihins hän kietoo sen
 Ja istuu auman äärehen,
 Ja elokuun aurinko paistaa.

Autuas uni on lapsen,
 Autuas katsanto äitin;
 Se taiwahan rantaan käy
 Ja uneksuin wiipyy siellä,
 Koska liehtoo lounainen,
 Kost' paistaa heljä aurinko
 Ja kultainen wainio läitfhy.

Hän on waijennut. — Elma! miten jaksat? Nukkunut siis.
 Sen estäköön Jumala! (Tyko ja Pauli tulewat).

Tyko.

Neito, makaako lapses?

Hanna.

Hän makuu, mutta unensapa mun saattaa lewottomaksi.

Tyko.

Ole huoleti. (Paljastaa Elman pään). Katso, kuollut en-
 feli. Mutta koska hän kuolleista nousee, taas on hän ijankail-
 lifeksi minun.

Elma (erikseen).

Mitä lausui hän?

Tyko (erikseen).

Hänen puheensa oli autuaitten henkien soitantoa.

Pauli.

Sisäreni, kuinka kelmeä!

Hanna.

Sisär!

Pauli.

Tässä olemme, tässä kaswinweljes, Pauli.

Hanna.

Taiwaan Jumala!

Pauli.

Niin, terve, sisär! No, pois tämä häiriö kaswoiltas.

Hanna.

Mieleni hämmästy. Tulleet siis! ja Tyko tuosja? Taidanko uskoa tätä kaikkea?

Tyko.

Usko, impi; se on totuus.

Hanna.

Niissä äänissä, mikä tuttava helinä nyt! Sotakumppanit Tyko ja Pauli! — Mutta miksi tämä teeskellys?

Tyko.

Kaikki vielä selitämme, mutta nyt on aika tärkeä ja tiukka. (Drjö tulee).

Drjö.

Makaa mafeasti, tyttö!

Tyko.

Hän makaa kalpeana kuin kuolema. Natteles, jos ei hän enään herähiisi unestansa. Drjö, tunnethan tarkoin tämän juoman vaikutuksen?

Drjō.

Hengestänjä talaan. — Mutta aika joutuu. Wislatkaa jo hiiteen tämä puku ja parta ja pistäkää olentonne samannomiseen kuoreen, josja läksitte myrshävään sotaan. Raikki on valmisna; hyvin toimitettu, ja viimein — kaikki hyvin!

Hanna.

Tulleet, tulleet he, joita kauvan warroimme!

Drjō.

Ei juuri vielä, tyttö. Näenpä tässä ainoastaan kaksi walojota Pariisista; mutta kohta tulewat Tyko ja Pauli ihanalla pauhinalla niinkuin se myrsky, joka pouta-ilman tuo. — Mutta tästä kiireesti pois! Raikki!

Hanna.

Mutta jättäisinkö tähän yksin nukkumaan armahimman lapseni! En, waan wartijansa tahdon olla tässä.

Pauli.

Wälttämätön asia.

Drjō.

Mutta huomattuas taistelijain lähestywän, kätkey männistön merhoon ja wiivy siellä pelotta kunnes astumme esiin me, ja se tapahtuu koska parhaaksi näemme. — Tulkaat! (Menee)

Tyko.

Tule, Pauli.

Pauli.

Näy edelle, kohta tulen.

Tyko.

Mutta miksi seisot ja mietiskelet? Miksi olet niin kelmeä?

Pauli.

Mene, Tyko!

Tyko.

Kaifeti sisäres tila tuosja on masentanut näin mieles?

Pauli.

Ei! — Riusaatko minua? Mene, sanon minä. Kohta tulen.

Tyko.

Mutta riennä. (Menee).

Hanna.

Pauli, sano mikä rasittaa mieltäs.

Pauli.

Di kuule: minä lemmin sinua!

Jos lupauksen annat, riennä sitten

Mun sylihini, mut jos kiellon saan,

Niin tähän, ehtimättä muiden korviin,

Mun sanain kuolkoot; senpä sulta waadin

Ja toivon, ettet trunteistani

Tee leikkiä. Suo anteiks', enpä kärji

Mä pitkää rakkauden ilmoitusta

Siuskarwan hienost' esiin saatettuna

Ja imarruksen makeutta täynnä. —

Näin sanoin. Minkä vastauksen saan?

Hanna (erikseen).

Tää jointo autuas, mi oli tämä,

Mi virtas hänen armailt' huuliltansa?

Kuin hämäräsfä seison! Leimaus

Mun päällein ihana on langennut

Ja heijaisnut mun näköni.

Pauli.

Siiš ei?

Hanna (juosten Paulin rinnoille ja halailen häntä).

Mun Paulini!

Pauli.

Mä olen onnellinen!

Hanna.

Enš' kerran rakastajan kaulassa,

Se tiedä.

Di, onko lemmen hyleilyš näin lämmin,

Näin hienoo, julohista hekumaa!

Mi polento nyt metsän kohinasša?

Ei metsäsä, waan korwisšain se on,

Kun sydämmeni loiskinan mä kuulen. —

Sä olet fulhasein!

Pauli.

Sä morsiamein!

Sun päätöšes ol' uljas.

Hanna.

Mutta usko

Mit' ilmoitan. Sua laffaamatta täällä,

Kun kuluesša vuoden kahdeksan

Te sotaretkillänne harhailitte,

Mä kaipaušfelli' apealla muistin.

Pauli.

Mut muistelinpa wähän minä sua;

Suo anteikš'; harwoin, harwoin muistelin,

Kun tästä kaukana me retkeilimme.

Mut nyt, kun taas en sinut näin,

Mä silloin lempeni myös näin,

Ja nyt, jun laulus kuultuani tässä,
 Kuin kevään tulwa paisui tunteeni,
 Ja wisfeyteen kiirehtiä päätin.

Hanna.

Sua unohtaa en taida, armas yö?

Pauli.

Niin ihmeellinen, monivaiheinen,
 Ja jotain vielä tässä tapahtuu. —

Nyt eroomme.

Hanna.

Sun kohta näen taas.

Pauli.

Niin, kohta, impi; jiksi hyväst' jää!

(Menee).

Hanna.

Hvästi, Paulini!

(Kumartuu alas, painaen otsansa Elman helmaan).

Di, Elma, Elma!

Viides Näytös.

(Yö ja sama paikka. Elma makaa raunion juurella, ja Hanna, seisten sen nojalla, sitelee puolanwarfiästä seppeliä).

Hanna.

Sun tawatfoot kuin uhrin seppelöityn

Täsf' unta kuolon maaten kankahalla.

Siiis kannat ensin seppeliä Tuonen

Ja sitten päähäs painat morfiuskruunun,

Päinwastoin impein kohtaloa ennen.

Heit' ensin templi wartoi Hyyminen
 Ja wasta sitten kuolon kylmä franssi. —
 Makeesti makaa, ja kun heränt,
 Sua hyleilewi oma sulhases,
 Ja Paulin kultajena Hannan kohtaat.
 Di, aifa armas, olla morsianna
 Ja päivät lemmen juhlaan lukea
 Hääpukuanja neuloin walfoista! —
 Nyt, Elmani, on seppeläsi walmis,
 Ja kulmillesi lasken sen.

(Asettaa seppelen Elman päähän).

Näin makaa koska lähestyhy sun isäs,
 Ja jos ei sydäntänjä tämä haamu
 Woi liikuttaa, niin kiwestä hän on. —
 Ken tulee? Minä metsjän kätköön riennän.

(Suoksee pois. Martti tulee).

Martti (yksin).

Tässä on paikka, jossa pitää tapahtuman kamppaus; puol-
 hön hetki on nyt lyönyt. He kaiketi owat tässä kohta, Markus
 Riilon kanssa, ja Mauntoa seuraa waramiehenä Drjö; niin on
 isäntäni määrännyt. Mutta olenpa tässä käskemätönnä wieraana
 minä, ja antawatpa minulle tästä hywän wauhdin jos mun huo-
 maawat. Mutta piiloon tahdon pistää itfeni ja luuhistellen
 katsella metsjästä kuinka leikki käy. (Hawaitsee Elman). Ken siinä?
 Ken makaa siinä? Elma! Ja waalea kuin ruumis. (Tunnus-
 taa häntä otsaan). Kuollut! Kuollut on tyttö! — Di, murheen
 ajat! Nyt astu hautaan myös, Martti. Palwelus-aikas on
 loppunut, et jaksu enään täällä kinnustella; sillä hän, joka sun
 piti woimissa, on pois. Sun hyyhylemisses maksoi päivän
 waiwat. Sun olentoas katsella, kanssas haastella saada, se mie-
 lelleni antoi uutta mehua, (pidellen koipiansa) ja näiden luupilli-
 kurjain täytyi seurata tahdon wiittausta ja kaikki käwi hywin.
 Mutta nyt, nyt hymerryh kasaan, waiwun nullan rakoseen . . .

Te Wiitalan paroonit ja perkeleet, teidän tähtenne kaiffi tämä. Voi jospa olisin minä myllynkivenä, päällimmäisnä nimitäin, ja saisin jauhota teitä tampoiksi Ruuselan elikoille. — Mullan rakoseen waiwun, ja sitten olkoon unohdettu elon pitkä tufala päivätyö, ja merkki pulkkaani piirretty funnialla. — Mitä näen tuossa? Pienen pullon. Siitä on hän imenyt fuolemansa ja niinmuodoin itse tehnyt päiväistänsä lopun. Oi, lapsi katala! (Markus ja Niilo, warustettuna miekoilla tulewat). Tuossa tulewat werta janoowat partit.

Markus.

Teekö hän meistä pilkkaa ja lähettää vastaanme hänet?

Niilo (erikseen).

Mitä näen minä? Elma! Haa! nyt jotain aawistan.

Markus (huomaten Elman).

Mutta mitä eläviä taulukuwia näytetään tässä? Miksi makaa hän tuossa ja miksi seisot tässä sinä?

Martti.

Sjanfaijisuuden unta hän makaa, ja minä wietän walwojaisiansa.

Markus.

Kuollut?

Martti.

Kruunattuna uhrina. Ja tyhjennetty pullo jalkainja juuresja näyttää kuinka hän on kuollut.

Niilo (erikseen).

Ken tiesi wartoa tätä? — Sorea Elma kuollut! Kirous ja kiusa! Ja hukkaan työtä tein, hukkaan menetin rahat. Elma kuollut? Tämä käy sydämmelle. Oi kirous ja helwetti!

Markus (erikseen).

Tyttö oli kuitenkin viaton. (Ääneensä). Mutta missi joutui hän itse surmansa?

Martti.

Missi! Te kysytte missi?

Markus.

Miin kyllä, jinä lurjus. Enpä ole siehtoillut juuri tarkeja tietoja elämänsä tarinasta.

Martti.

Tahdotteko siis tietää kuolemansa syyn?

Markus.

Yhtä kaikki. Hän olkoon kuollut ja tulkoon haudatuksi.

Martti.

Synvät herrat, tepä tämän ihanan immen syököitte kuolemaan.

Markus.

Uffo, mitä rohkenet sanoa?

Martti.

Sen rohkenen. Mua villittää tämän hyvän lapsen kuolema. Se tunturina teitä painakoon ja vielä raskeammin teitä, herra Niilo, joka vakensitte murhaleikin, jota hetken päästä tässä näemme harjoitettavan, ja tämäpä juuri peloittaa kauniin Elman elosta. Kirous päällemme, herra Niilo!

Niilo.

Sinä kehuomielinen koira, tahdotko pitää kitas?

Martti.

Säpee, nallikka.

Markus.

Uffo, uffo, ohjaa sinä kieltäs.

Niilo.

Jospa tietäisitte, elatusijäni, että olemme tekemisissä häijyn riimatun kanssa, joka ei ainoastaan ole herjannut minua, mutta teitä myös, teidän aatelinimeänne ja mainettanne, ja tämän teki hän hävyttömällä terveisillä tuon tyhmän paimenpojan kautta. — Niin, uffo, walehtelenko?

Markus.

Donnerwetter! Hänkö herjaisi minun nimeäni!

Martti.

Kunnia wasten funniaa, naapurit.

Markus.

Wai niin! Kyllä jun opetan, hunswotti, sinä kaiken sen edusmies, mikä on plebeijiläistä ja alhaista. Sinä konna! Enpä tahdo kuitenkaan sinuun koskemalla joaista käsiäni, mutta, — pidä hänet niskastanja kiinni, — lahjoittaa sinulle muutaman potkautsen aatelijalastani, ja mene sitten tiehesi. — Pidä kiinni hänestä. (Niilo tarttuu Martin kaulukseen yhdellä kädellä).

Niilo.

Hänen ehkä annamme waan häwetä.

Markus.

Muutama potkaus hänen pitää saaman, ei auta.

Martti.

Sepä aatelinen teos!

Markus.

Niin juuri! Potkaisenpa waan koiraa, joka minua haukkuu.

Martti.

Yhşi sana, kiiwas herrani, yhşi tärkeä kysymys.

Markus.

Mitä sana, sinä peeweli? Mitä kysymys? Sanoppas.

Martti.

Tämäkö on ritarillista että herra Niilo antaa rääkätä tämäistä wanhaa kääffää fuolleen morsiamensa edessä?

Markus.

Morsiamensa!

Niilo.

Mitä fuulen?

Markus.

Morsiamensa!

Martti.

Niin, niin.

Niilo.

Mitä hourit, wanha tonttu?

Martti.

Ei, herra. Nyt on muistonne huono. Kihlaus tapahtui eileen, ja minä myös sain funnian piirtää nimeni todistukseksi jalaiseen naimasowintoon. Jaa, niin on asia, herra Niilo.

Markus (ryhtyen Riiloon).

Wintio! Onko tämä totta? (Martti juoksee pois).

Niilo.

Malttakaat mielenne, herra. — Jos olis je tosi, miifi tarwitfi hänen juosta tiehensä?

Markus.

Mutta nytpä selkiyh eteeni yksi asia, jota muutoin en ymmärtäis. Hän maksoi velkansa eileen; ja arvaatpas feltä luulen hänen saaneen rahat? Haa, sinä riivattu!

Miilo.

Teitä rukoilen itseänne hillitsemään.

Markus.

Sano totuus, tunnusta, tunnusta!

Miilo.

Herra, herra!

Markus.

Hahaa! tämä puhkaijee sappeni.

Miilo.

Ensin tutkikaat ja sitten tuomitkaat; niin tekee wiisas mies.

Markus.

Niin, otanpa asiasta pohdin, ole wiissi siitä. Ja jos on sawusja tulta, niin walmis ole jänitfenä kaapaisemaan maaltani pois. Sinä tunnet minut, poika.

Miilo.

Hywin.

Markus.

Niin, niin! — Mutta tuosja tulee towerini. Hänen läwistän kuin silakan, sen tunnen sydämmesjäni. (Mauno tulee warustettuna miekalla).

Mauno (erikseen).

Täsjä seisowat, mutta empä näe Drjöö.

Markus.

Waramiehes?

Mauno.

Hän ei siis ole tässä. Mutta yhtäkaikki. Nyt miekat leiskumaan, ja puolusta kurjaa ruumistas.

Markus.

Ei nälkäinen jalopeura niin kiivaasti himoo päästä antilopen niskaan kuin minä tappelemaan kanssas. Mutta ehkä muutamme paikkaa?

Mauno.

Miksi?

Markus (osottaen kädellensä Elmaa kohden).

Katso tuonne.

Mauno.

Woi Luoja, mikä nähty! Elmaniko
Tuoss' sammaleista rauniota vasten
Mä näen makaavan? Nyt katkee, sydän,
Ja,ilmän, pimene! —
Kas tuoss' on pieni tyhjennetty pullo;
Siis myrkyt, nufuttava myrkyjuoma
On lapsien elämästä tehnyt lopun.
Di miksi teit, mun tyttäreni, tämän! —
Min merkitsee tuo paperi? (Ottaa paperin).

„Isälleni.“ (Aavaa ja lukee).

„Mun isäni armas! Nyt kuolemaan fiirehdin; en mieli nähdä enään huomispäivää. Anna miekan lewätä ja elä onnellisna, onnellisna! Anna miekan lewätä! Tätä rufoilee onneton Elma, joka Tuonelaan lähtee nyt.“

Di, mikä isku mulle, armottomin
Ja kurjin isistä! Ma saatoin surmaan
Mun tyttäreni lempeän ja kauniin.
Niin, kaunis oli hän, ja sydämmensä
O' rakkauden lähde pohjaton,

Ja hänen firkkahalla otfallansa
 Siell' hallitsipa wiisauden henki.
 Semmoinen oli Elmani, mun lapsain,
 Ja kuolema tään mestarteoksen
 Näin äitisti, armottomasti riisti
 Täsf' synkäll' yöllisellä kankahalla,
 Ja nyt hän maafoa tuosfo matojen
 Ja tuonen-touffain faaliina.
 Di mailma, elämä, jä ihmeellinen!
 Mi on fun tarfoitufses? Mihin wiimein?
 Se armoituspa kauwan askareta
 On aatofsillein tuonut. Turha thö!
 Ei jelfii pulma tää, fe synkeemmäfsi
 Waan käyppi fielum katseen edessä;
 Ja tulfoon mustin pimeys ja yö,
 Jof' aamusta ei tiedä! Häwitys
 Ja kuolema on päästimeni nyt,
 Kun armas tyttäreni kuollut on.

(Näneensä Markufsfelle).

Sä perkele, jä alkufhy ja juuri
 Tään kaisen kurjuuden, nyt winkuu miekkain!

Markus.

Miin, tule teräskalske ferta wielä!

(Miekaftelewat. Pauli, Tyfo, parrattomina ja sotamiehen puwusfa,
 Orjö, Martti ja Hanna tulewat).

Pauli (hämmenäen taistelon miekkallansa).

Te wanhat, mitä teette? Erotkaat!

Orjö

(puhailtaa torwellansa pikaisen töräyffsen, Martti hurraa, rawistaen
 lakkiansa).

Täsfä ollaan.

Mauno (erikseen).

Nääntö aameita!

Miilo (erikseen).

Haa! Tyko!

Markus (erikseen).

Tuhatta lempoa, tuosj' ovat pojat!

Mauno (erikseen).

Tää olisiko kummitusta!

Pauli.

Isä,

Sua tervehdin.

Mauno (syleilee Paulia).

Mun Poikani, mun poikani!

Nyt valmis olen käymään fuolemaan.

Yrjö.

Nyt vasta eletään, nyt ilo alkaa.

Mauno.

Mun poikani, mi hetki verraton!

Pauli.

Täs' on mun sotatoverini, Tyko.

Mauno.

No terve tultuasi! Etkö näe

Sä isääs tuosja?

Tyko (lähestyy isäänsä).

Di! mä hänet näen,

Mut hän kenties ei tunne poikaansa.

Markus (kätellen Tykoa).

Täsf' onpi kätteni. Kas niin, kas niin;
Ei enempää, jo kylliksi on tehty.

Pauli.

Mun herrani, nyt ootte kova isä.

Markus.

Min' erillämme,

Ei keskenämme yhtään tekemistä. —

Mut nyt — mordieu! — nyt tunnen franskan herrat,

Ne kawaltawat kansan-tutkijat.

Miks' tämä pillka, tämä narripeli?

Mauno.

Saa, Paulini. No, no, sua syleilen

Mä ferran taas, jä kaukaa tullut wieras.

(Eriksseen).

Mut woi, tuosf' Elmain makaa kylmänä!

Pauli.

Min teimme, lhödäksemme leiffiä

Ei tehtykään, waan syhstä tärkeemmästä.

Miilo.

Hoo! terwe, terwe, wanhat kumppanit.

Mut osaattepa teeskennellä te,

O peijakas! kuin hywät näyttelijät,

Miin, oikein komiantit, tenhomiehet

Ja filmänkääntäjät. — No, weli Tyko,

Me ehkä kohta wähän nykäilemme.

Tyko.

Sen teemme kohta, malta hieman, Miilo. —

Suokaatten anteiks', isät, suokaat myös

Mun teille lyhyesti kertoa
 Se kohtalo, se retki waifea,
 Mi wihdoin wiimein Suomen laaksoihin
 Taas saattoi meidät, ja me riemuitsimme. —
 Se tietään, että sankareina
 Me taistelimme sotatantereilla,
 Ja kunnian sai meistä isänmaa.
 Mut Onnetar, se petollinen impi,
 Taas pian siirtyi meistä kauwas pois,
 Ja rautakahleet, wankuden kurjuus
 Nyt tuli osaksemme. Wuorihin,
 Uraalin kohtuun meidät syöstiin alas,
 Ja siellä, kiertoessa kolmen vuoden
 Me, kalfutellen kowaa kalliota,
 Oleskelimme. Mutta muistosjamme
 Ain' ihanana Suomi kangasteli,
 Ja sielusjamme epäily ja toivo,
 Kuin sodan ristituli, tuisjasi.
 Mut kerran päällämme kun taiwas wälkkyi
 Ja wapauden tunne tulsta iski,
 Niin murtui kahleet, ja me rynnäksimme
 Pois Tartaruksen hirmu-luolista
 Kuin jalopeurat rautahäkistänsä.
 Me wuoret ylös alas kiipesimme
 Kämeiset, äärettömät lafeudet
 Kuin willit hirwet samosimme
 Ja wainoojaimme luotifatehessa
 Me uiskelimme yli tuimain hymein.
 Ken woi meit' vastaanseistä? Wapaus
 Kotimme muistot, pyhä shunhyinmaamme,
 Ne wiittas yhä meitä luokseen tänne
 Kuin syhysyön juhlailliset pohjantulet.
 Ja wiimein siinti meille Rhyriammaa
 Kuin sini-wiwa taiwaan rannalla,

Ja pian seisoiimmekin nuorella,
 Mi Torninuoreks' kutsutaan,
 Ja onnellisina kuin autuas sielu,
 Kun, tultuansa murheen laulamaista
 Ja seisten partaall' unohduksen wirran
 Se nähdä saa Elysiumin niitut.
 Di tätä hetkeä!

Markus (erikseen).

Tok' oivallista,
 Sen myönnän.

Mauno.

Kertomukses, Tyko, saattaa
 Mun sydämmeni uljaast' paisumaan
 Ja utta mehua saa sairas mieli.
 Miks' vihamicheihin poika oletkaan!
 Mä tunnen niinkuin rupeis riutumaan
 Jo vanha viha povestani pois,
 Ja toivonpa sua saada kutsua
 Viel' ystävänä pojaks'.

Markus (erikseen).

Erehdytpä.

Tyko.

Mut kohta taas en ilo masentui,
 Siin' ilon kunnahalla seistesämme,
 Kun korvihimme riensi sanoma
 Rowasta iästä, mi hylkäs poikans,
 Ja epäilyk myös poveheni tunfi
 Oliko impeni viel' uskollinen.

Mauno.

Se kysymys nyt jääköön. Tuossa, tuossa
 Jääkylmänä ja tytön nähdä saat.

Tyko.

Mä tiedän kaiikki. Hän on onnellinen,
Nyt päätetty on sydämmensä tuska.

Mauno.

Nyt poikani mä eläwisjä näen,
Mut tyttäreni Manan morsianna;
Siis suurin murhe ilon suurimman
Nyt hämmentää ja khyneleeni wirtaa.

Tyko (Markukselle).

Isä, mun olette tehnyt perinnöttömäksi, kumonnut kaisen lapsi-oikeuteni, mutta rohkenenpa kuitenkin nyt astua puolestanne esiin. — Niilo, luulenpa jo asiamme walmistuneen niittoon. Yhtä tahdon kysyä. Sinäkö nämät wanhat saatoit tänne murhasaet käsisjä? Sinäkö heitä houkuttelit miekankamppaukseen, johon oli heidän aikeensa lähdä tässä?

Niilo.

Ja kysyt noin pöyhkeästi. Hei!

Tyko.

Oletko sen tehnyt?

Martti.

Sen on hän tehnyt, sen walani todistakoon.

Markus.

Yhtäkaiikki. Me parhaaksi näimme tapella, tapella wimmatusti, ja siihen on aika jälellä wielä. — Mutta yhtä mielin kysyä minäkin, ja jos tosintuis asia, niin riennä matkaas, Niilo. Muista ehto, jonka panin sun etees, määrätessäni sinua ottopojakseni ja jonka pyhästi lupasit täyttää.

Niilo.

Hän on nyt kuollut.

Markus.

Kyhynpä tässä, oliko miehellä joitakin lemmen tuumia tuota neitoa kohtaan tuossa? — Uffo sinä, jos puhettas et wahwista, niin oletpa fuoleman oma.

Martti (Maunolle).

Mun herrani ja isäntäni, tiedämpä nyt ansainneeni teidän kowinman wihanne, koska mulle uskotun salaisuuden ilmoitin. Mutta kuulkaat toki ja muistakaat, ettei löydy hädässä lakia. — Tässä kohtasin nämät kalpi, ja onnettomuus on, ettei juuri wellinen ystäwyys wallitse minun ja näiden kahden paroonin välillä, ja tahtoiwatpa nyt minua furansata oikein aikalailla.

Markus (erikseen).

Sm!

Martti.

Mutta olipa minulla awain siihen salaiseen miinaan, ja sen laukaisemisella tiesin woiwani tyhjiin awaruuksiin wiskata herra Niilon pois elatus-isänsä suostosta, ja, muistellesfani tarinan lampaasta, joka jalopeuran ja karkhun keskinäisen riidan kautta pelastui heidän kynnistänsä, laukaisinpa tulisen kaimannon, ja minua seurasi lampaan onni.

Markus.

Eiis on se totta?

Niilo.

On totta, totta! (Erikseen). Nyt hywästi kaikki toivo! Hywästi ilo myrskynen wiini-jumalan leirissä, seurassa oivallisten ystäväin, koska elämä oli ikuinen aamuhetki ja immen postin sen purpurainen Tos. Hywästi rikkaus ja ilo!

Markus.

Haa! nyt hymävrän miksi olit niin karkäs mua saamaan tähän taisteluun. Mun toivoit sinä kaatuwan. Ja jos hen-

gisjä täältä olisin palannut, niin . . . Haa! arvaatpas mitä uskon?

Tyko.

Että kuoleamalla hän teidät olisi palkinnut. Ken ei olisi valmis uskomaan sitä? (Työ wakkenee yhä enemmän, ja viimein on täys päivä).

Niilo.

Mitä sanot maantuleksija? Missä on nyt franskalainen partas? Sitä tahtoisin vähän nyypeillä. No, miksi et tartu heti paistin-wartaases niinkuin oikea Pariisin keikari? Sinä wihelijäinen, miksi et wedä miekkaas?

Tyko.

Siis ennätät minua ennen. (Wetää miekkansa).

Pauli.

Ja jos hän kaatuu, jos perfele sais woiton, niin miekkani tupestanja lentäköön.

Niilo.

Tulkaat kaiffi! Ja jos myöskin Pauli kaatuu, niin tuosja Drjö?

Drjö.

Suuri niin, Niilo.

Niilo.

Sinä talonpoika-lurjus! sinunko kanssas käwisin kamppaukseen minä? Sinut potkin tästä palleroisen naasikkas turwiin.

Drjö.

Tänne miekkas, Tyko, minä tahdon tehdä lihaa! (Aikoo temmata miekan Tykolta).

Tyko.

Pois, Drjö! Tilinsä minulle on suurempi. — Niilo! (Tyko ja Niilo mielastelevat).

Pauli.

Nyt ole niinkuin taiwaan sineys,
Mun Tyhoni. Sun arias oiea
Ja wapaa sydammes jua nostakoon!

Drjö.

Nyt ole niinkuin „kissa liukkaall' jäällä“,
Ja wapise kuin haapa myrskysä,
Mun Niiloni. Sun musta omatuntos
Kuin vuori raskas päälläs maatkoon
Ja painakoon sun alas helwettiin.

(Niilo kaatuu).

Tyko (erikseen).

Miks' tähtyyhi mun kotokanahilla
Wiel' heimolaisen werta wuodattaa!

Drjö.

Hän tylliksi on saanut.

Tyko.

Drjö, Drjö!

Nyt nähtä mitä wakuutit ja wannoit.
Jos juomas meitä hirmuifesti petti,
Niin oman rintan' läwistäköön miekka,
Mi Niilon werestä nyt punertaa.

Drjö.

Minä juoneen käynu. (Ottaa kivaärinsä. Niilo, maates-
saan maassa, ampuu pistoolilla Tykoa, Elma heräyh ja juoksee ka-
mostuen ylös, Tyko rientää häntä shyleilemään).

Markus.

Sinä perfele! (Pistää Niiloa miekalansa).

Pauli.

Tyko, oletko haawoitettu?

Tyko.

Mä Elmaani sytleilen!

Yrjö.

Se ampuma toi hengen, ei fuolemaa.

Elma.

Misjä olen?

Hanna.

Sun Tykos sylisjä.

Tyko.

Sylisjäni taiwaani on!

Miilo (erikseen).

Hän elää, elää! Elma elää!

Elma.

Di forkeuden Jumala!

Markus (erikseen).

Wallitseeko tänä yönä noita-voimat!

Elma.

Tämä onpi Tykon halailus!

Tyko.

Mun lemmitthyni kallis!

Hanna.

Hän pyörthy.

Tyko.

Ole uljas tyttö, Elmani. (Elma pyörthy Tykon syliin).

Mauno (tähän asti seisästyään hämmästyksisänsä).

Tapahtuuko ihmeitä vielä? Ihmeen, ihmeen edesjäni näin. Elmani kuolleista nousee. Hän elää! (Tarttuu Elmaan). Mutta

ällös kuolko, ällös kuolko samana hetkenä taas. Uvaa filmäs,
tyttöni! Ylös, ylös, ylös! Minä wannon, että hänen pitää
elämän.

Elma (tointuen).

Niin, isäni. Sen rinnoilla ma lepään,
Jok' onpi sieluin hehuma ja autuus
Ja josta elämäni, toivoin tulee.
En ole kuollut, waikka kuolla tahdoin;
Di, anteisk' anna, taiwaan wallitsija!

Hanna.

Sä unijuomaa joit, et myrkyä.

Elma.

Nyt ymmärrän. — Ja Tyfoni on tullut?

Hanna.

Ja weljes Pauli myös.

Elma.

Mun kaunis weljein,
Sua terwehdin.

Pauli.

Mun sijäreni armas!

Elma.

En petollinen ollut Tyfolleni?

Tyfo.

Sä fuoloon asti uskollinen olit.

Elma.

Nyt alkaa elo lemмен lipun alla.

Tyko.

Jö lähesty, mun aurinkoni laskee.

Elma.

Min sanoo Tyko? Huomaa että onpi
Se Gibeonin pyhä aurinko.

Tyko.

En tiedä, mutta thjjää hengitän.

Elma.

Sä horjut, ystävään!

Pauli (pidellen Tykoa).

Hän werta wuotaa!

Yrjö.

Di, häntä kohdannut on rosmo luoti
Ja läwistänyt ruumiins!

Elma.

Miksi näin?

Pauli.

Di Niilo, Niilo, peto kawala!

Markus.

Ei, piru tulifesta helwetistä.

Elma.

Gehennan sanu taiwaasemme noussee.

Hanna.

Oh, weri wuotaa hänen rinnastaan!

Elma.

Wait', Hannani, ne ruusujasia owat.

Mauno.

Ah! älä nähtä wimman muotoa,
Mun tyttärein; hän ehkä tointuu vielä.

Tyko.

Pois turha toivo; kuolema on tässä.

Elma.

Mut kuinka onpi tapahtunut kaikki?

Hanna.

He miekasteli, wiimein kaatui hän,
Mi huohottaen makaa tuossa nyt;
Siel't' lähetti hän petollisen luodin,
Ja sama ampuma sun herätti.

Tyko.

Se nufuttawi mun. Nyt lepoon käyn.

Elma.

Niin, lepoon, lepoon käymme molemmat;
Täsf' onpi meillä sammalhieno sija.

Tyko.

Ei vielä, tyttö, ensin sepel päähän;
Nyt seisot morfianna, ja nyt — „luonto,
Skäy wiikimään“.

Elma.

Niin, niinpä lauletaan,
Miss' on mun seppeleni?

Hanna.

Täsä, Elma.

Elma (pane seppelen päähänsä).

Sua kiitän, Hanna; sinäpä sen sidoit. —
 Kas tässä seisoo morsian,
 Täsf' Tuonen weräjällä; jalo, tyhni,
 Kuin Junon istuimella istuisin,
 Ja tomun mailma kiiiskelis allain.
 Nyt tule wiifatteellas, enkeli;
 Mä hymyilen kun katkee sydän-juuret.

Thto

(tempaisee itsensä irti Paulista, joka on pitänyt häntä).

Kas tässä oman ylkäs syleihs.
 Niin, neitoni!
 Häariemumme on lyhyt; yhtäkaikki,
 Täällä onpi lyhyt kaikki ihanuus,
 Niin kirjoitettiin lakiin elämän.
 Mä kuolen, niin, mä kuolen. No,
 Ken kuolee onnellisempänä häntä,
 Mi morsiamensa helmaan nukkui?

(Hän horjuu; Pauli ja Elma taluttawat hänet istumaan kiwiraunion juurelle ja Elma jää istumaan hänen viereensä).

Markus (erikseen).

Mun Jumalani! olentoni woima,
 Kuin rautatammi ennen jhkewä,
 Nyt menehtyy kuin korsi tulesa,
 Ja poweheni rynnää pimeys. —
 Mi onpi ihminen? Waan heikko warjo,
 Waan sumuhaamu, joka haihtuu pois,
 Kun korkeuden säde häntä kohtaa.
 Niin wäikhy tässä sorrettuna minä,
 Ja myrskyn ijäihsyden merestä

Nyt alkaa käydä hirveell' pauhinalla,
Ja sielu vapisee ja kauhistuu.
(Ääneensä).

Mun Tytoni, mun poikani, mua kuule!

Tyko.

En oikein kuule; wasarat ja kanget
Nyt kowin paukkuu kiwiseinisä.

Pauli.

So houraus on käsittänyt miehen,
Ja aatoksensa työskentelee nyt
Uraalin uumentojen sywyhydesä.

Tyko (nostaen itseänsä).

Di Pauli! tääll' on ilma paasteinen
Ja huokausta täynnä. Kahleet pois,
Ja aukee, wuori! Wapaus meit' kutsuu
Ja kaunis impi Pohjan kunnahilla. (Kuolee).

Mauno (erikseen).

Sydämmen viimehinen kamppaus.

Markus.

Mun armas poikani, tok' anna kuulla
Wiel' yksi sana huuliltasi tänne.

Pauli.

Te ette awaa kuolleen huulia.

Markus.

Hän on siis kuollut?

Pauli.

Kuollut onpi hän

Ja kylmentynyt sydän, jonka wertaa
 Ei huokeasti täällä löydetä. —
 Tää onko Tyhoni, mun kumppanini,
 Se tulinen, se kirkas-otsainen,
 Mi niinkuin humiseva lumi-aura
 Tiet karkuretkellämme raiwasi,
 Raik' esteet murtaen? Et tiennytkään
 Sä silloin kuolemahan rientäwäs.
 Nyt hywästi, mun uljas towerini,
 Ja lepää makeasti matkaltas!

Elma.

„Hywästi, Pauli,“ lempeesti hän vastaa.

Markus.

Niin, niin! Ja häneltä en anteiks saanut.

Elma.

Ja Tyhø, eikö anteiks antais hän?
 Oi katsokaat mi tyhnyys ihana
 Ja kuwa sownnon on kaswoisjansa.
 Ja tuntuupa kuin korwaani hän kuiskais:
 „Mit' wiipyy Elmani?“ Mä tulen, tulen,
 Ja siellä rauhanmaasja kohtaamme,
 Jost' äsken unta näin.
 Mä laakson kauniin, ihmeellisen näin,
 Se ol' kuin niittu kuffaskirjawa,
 Min keskell' kirkas lähde kiilsi;
 Hopeakimmeltäwät joutsenet
 Kuin lumipilwet sinisellä taiwaall'
 Sen pinnall' rauhallisest' uiskeli,
 Ja koiwut niinkuin juhllalliset tornit
 Sen partahalla rehewinä seisoi,
 Ja heidän latwoisjansa lenteli

Kerubit ja serafit ihanat,
Ja lehto kaikui laulun helinästä.
Niin, siellä, siellä kohta yhteen tullaan.

Niilo.

Haa, perfeleet! mua wiskatkaa jo täältä
Luo firottujen alas.

Elma.

Jo korkealla loistaa päivän siinä
Ja yli aawan, kanerwaisen kankaan
Käy raikas aamutuuli. Ihanata
On kuolla, kuolla armaan rinnoille.

Hanna.

Hän kelmentyh ja waipuu. Elma!

Elma.

Mun sisäreni, mitä tahdot?

Hanna,

(Kuolee).

Hanna (tunnustaen Elmaa).

Hän kuolee, kylvenee!

Martti.

Martti, lähde tästä pois, pois, pois! (Menee).

Mauno (erikseen).

Mikä hetki ollee nyt, koska tyttäreni käy Tuonelaan ja
meidät unohtaa?

Yrjö.

Kaikki siis. Ja sinä, jonka teos tämä on, sinä hengität
vielä. Oi, riennä! sua warrotaan jo tuomiosalisja; riennä,
riennä tutkintoon.

Niilo.

Miin, kohta. — Markus, mun kuolemani toki pelasti teidät, jonka olin päättänyt murhata.

Orjö.

Se tietään. Nyt muistele waan itseäs.

Niilo.

Dikein! Myöhään waan. Ei! Vielä pienen pilkun näen keskellä pilvien pimeyttä; mutta se vähenee wimmatulla wauhdilla. Nyt on se pieni kuin neulan pistos, ja nyt, nyt se peitthy. Niin juuri! (Kuolee).

Markus.

Maunu, juuri osa elämämme matkaa on kulunut wihasja ja wainossa keskenämme.

Mauno.

Sen antafoon meille anteiksi taiwaan Herra!

Markus.

Di hirmuinen pimeys sieluisjamme. — Mauno, nyt pyhdän sun fättäs.

Mauno.

Mun naapurini! (Kättelewät).

Markus.

Nyt, Mauno, elä rauhasja, peri Wiitala ja yhdistä rakkaasti molemmat kartanot. Minusta pääset nyt.

Mauno.

Markus, Markus! (Tarttuu hänen käsiwarteensa). Ottakaat häneltä miekka. Hän riivaun. (Orjö tempaisee hänen kädestänsä miekan).

Drjöö.

Siivosti, herra!

Pauli.

Eläkää, vanha mies, jos korkeuden armoa vielä toivotte.

Markus.

Haa! Sitäkö taitaisin toivoa minä?

Hanna.

Wiel' eifö loppunehet hirmuthöt?

Mä fairastun jo nähdesfäni näitä.

Di, Pauli!

(Kallistuu Paulin rinnoille).

Pauli.

Urheutta vielä, Hanna!

Hanna.

Mut olethan kuin Sumala jä kaunis!

Murheesta, kauhusta ma tufehdun

Mut juowun myösfin lemmen hekumiasta.

Doh!

Mauno.

Mä tunnen, että pian heitä seuraan;

Tok' ilauttaa mitä näen, nuoret.

Te pyhään liittoon käytte? Erehdynkö?

Pauli.

Hän morsiamen on. Mut tästä fitten.

Nyt olkoon huoli näistä uhreista.

Drjöö.

Jää tähän, Pauli, minä käyn toimeen, jaattaaksenme tästä pois näitä kuolon faaleita. (Menee).

Markus.

Mun Paulini ja neitoseni Hanna,
 Mit' irtainta ja kiinteää on mulla,
 Se saakaat kohta; ottakaat se vastaan.
 Mä etsin itselleni jonkun loukon
 Ja siellä säkkiin, tuhkaan pukeun
 Ja armoo anon jos wiel' armoo löythy.
 Mä tästä kiirehdin! (Poistuu kiivaasti).

Mauno.

Mitk' eläisin mä enään? Minun kautta
 Se tähti tarhastansa syöstihin
 Tuonn' alas warjoin maahan. Kuolo, riennä!
 Mut luonto itse parastansa tekee,
 Sen tunnen,ilmäni jo himmenty
 Ja jalkain horjuu. (Hannalle).

Taluta mua, lapsi,

Pois tästä; vuoteelleni waiwun mä
 Ja sitten ummistakaatilmäin te,
 Ja onnellijest' eläkät
 Ja rakentakaat rauhaa, rakkautta
 Taloihin, joissa wihan tuli riehui.
 Ne, jotka tätä tulta kannattivat,
 Nyt woimatonna owat, laastaan pois
 Kuin myrsköhyä akanat. — Saa, niinpä käy;
 Ja sijan saakoon henki parempi.

(Mauno, Hanna, taluttaen edellistä, menewät; Pauli, katsellen
 Tykoa ja Elmaa, seisoo jälellä).